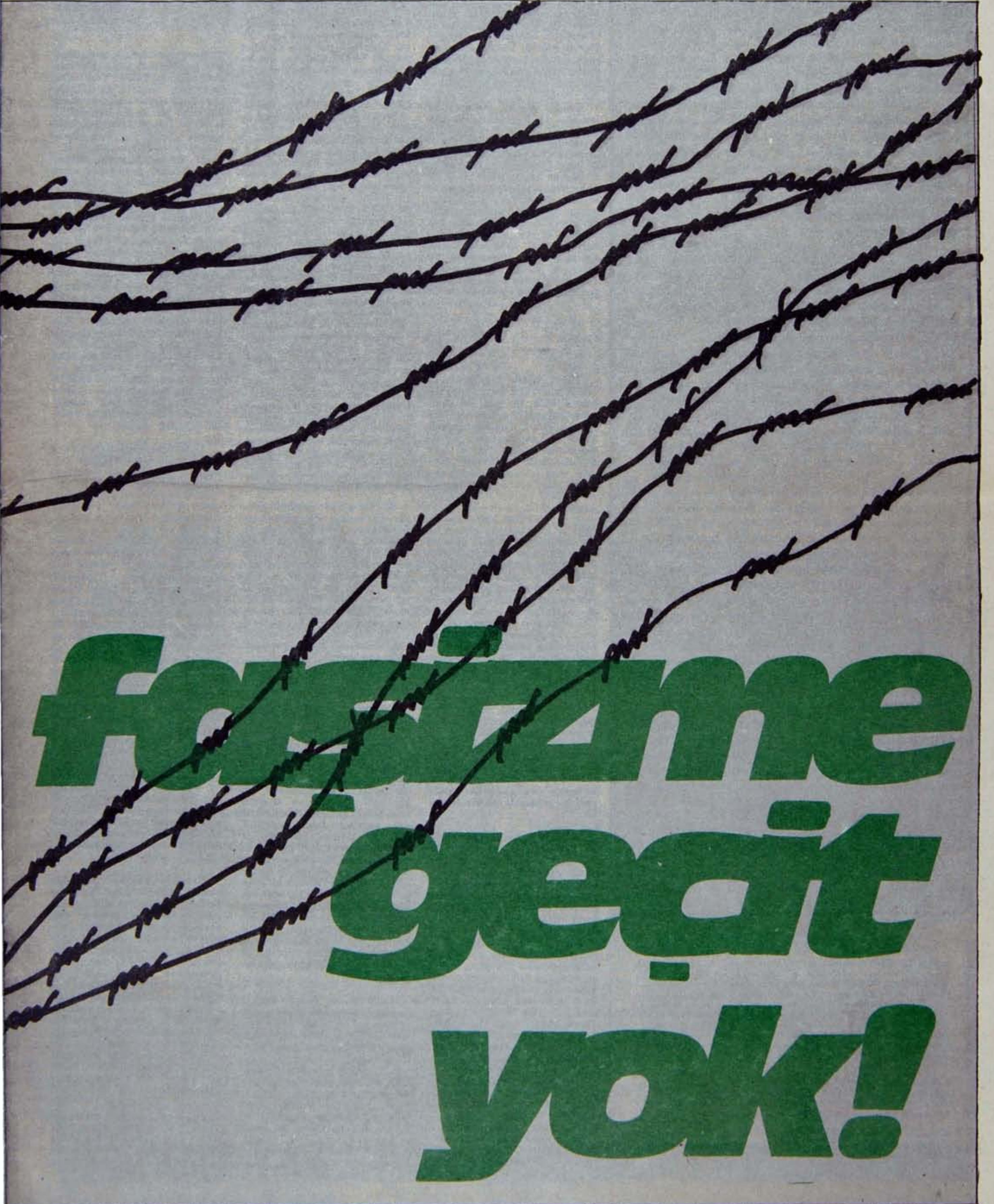
YÜRÜYÜŞ

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 195 2 OCAK 1979 FİYATI: 7,5 LİRA

Daha güçlü bir YÜRÜYÜŞ için

Faşist cinayet şebekelerinin ilericileri, demokratları ve sosyalistleri hedef alan terör eylemlerinin toplu kırımlara ulaştığı, eşine ender rastlanan vahşet eylemlerinin sahneye konulduğu bir yılı geride bıraktık. Tüm bu vahşet eylemleri, başını işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisinin çektiği bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin daha güçlü, daha etkir bir biçimde sürüp gitmesine engel olamadı; bundan sonra da olamayacak. Yeni bir yıla giriyoruz. Bu yıl içinde de bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin önüne çıkan, ya da çıkartılabilecek tüm engellere karşın daha güçlü bir biçimde kesintisiz süreceğine ilişkin en ufak bir kuşkuya yer yok.

YÜRÜYÜŞ yayın yaşamını dört yıla yakın bir zamandır sürdürüyor. Bağımsızlık,demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin çetin dönemeçleri ile dolu bu dört yıl boyunca YÜRÜYÜŞ tüm ilericilere, yurtseverlere uzun erimli, zor ama başarılması zorunlu görevleri işaret etti. Faşizme ve emperyalizme karşı örgütlü birleşik gücün yaratılmasında üzerine düşen onurlu görevleri gerçekleştirmek, bu görevlerin tüm ilerici ve demokratlarca paylaşılmasını sağlamak bu yeni yıl içinde de YÜRÜYÜŞ'ün temel amacı olacaktır.

Yayın yaşamı boyunca engellemeler YÜRÜYÜŞ'ün önünden eksik olmadı. Bu engellemeler yargısız, sorgusuz YÜRÜYÜŞ'ün toplatılmasından, dergimiz okurlarına yönelik saldırılara, derginin dağıtımının çelmelenmesine kadar her alanda kendisini gösterdi. Ama bütün bu engellemelerin üstesinden gelinebildi ve bugün YÜRÜYÜŞ çok daha geniş bir kesime ulaşıyor. Bunca engelin aşılmasında temel etmen, hiç kuşkusuz, YÜRÜYÜŞ'ün okurlarından gördüğü destek oldu. Engellemeler kadar, bu destek de kendisini YÜRÜYÜŞ'ün önüne konan tüm engellerin aşılmasında en etkin bir biçimde gösterdi. Yaygın bir dağıtım olanağından yoksun olan YÜRÜYÜŞ ancak okurlarının desteği ile olabildiğince en geniş kesimlere ulaşabildi. Dergimizin bundan sonra daha da geniş kesimlere ulaşabilmesinde tek güvencemiz gene okurlarımız.

Okurlarımızın desteği, yazı, haber vb. alanında da kendisini hissettirdi. Sermaye basınının çarpıtmalarının ortaya çıkarılmasında dergimize olumlu bir biçimde yardımcı oldu. Ancak hemen ekleyelim ki bütün bunlar gönderilen yazı ve haberlerin tümüyle yeterli olduğu anlamına gelmiyor. YÜRÜYÜŞ'ü daha etkin ve daha güçlü kılabilmek için bundan böyle de okurlarımızın daha fazla desteğine gereksinimimiz var.

Dört yıla yakın süredir YÜRÜYÜŞ tüm engellerin yanısıra son derece güç mali sorunların üstesinden de gene okurlarının desteği ile gelebildi. Yayın yaşamı boyunca temel gider kalemlerinin yaşam pahalılığı nedeni ile üç katı aşan oranda fazlalaşmasına karşın YÜRÜYÜŞ'ün fiyatının arttırılması düşünülmedi. Bu yapılırken de dergimizin ikinci sayısında okurlarımıza verdiğimiz söz, "okurlarımız bugünden görülebildiği kadarıyla ilerde hiçbir fiyat artışı olmayacağını bilmelidirler" sözü, temel etmen oldu.

Ancak okurlarımız tarafından kolaylıkla anlaşılacağı gibi bugün dergimizi eski fiyatı üzerinden çıkarmak olanaksız duruma gelmiştir. Bu nedenle de YÜRÜYÜŞ yeni yıla yeni bir fiyatla girecektir. Hemen belirtelim ki bu fiyat derginin mali sorunlarının tümünün üstesinden gelebilecek bir oranda saptanmış değildir. Okurlarımızın abone olınak, abone bulmak, derginin dağıtımını yaygınlaştırmak yönündeki çabalarına en az eskiden olduğu oranda gereksinim duymaktayız.

1979 yılında, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde daha güçlü, daha etkin bir YÜRÜYÜŞ...

Saygılarımızla.

YÜRÜYÜŞ

YÜRÜYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd.Şti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Neşet KOCABIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Konur sok. 15/8 Kızılay-ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş-İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği: COODİFF 13/2 Square Wiser-1040 Bruxelles - BELÇİKA Tel: 230 34 72 ● İlan Koşulları: Arka kapak renkli 22.500.TL. Arka Kapak siyah beyaz 18.000.TL., İç sayfalar sütun santimi 80.TL. Yayın ilanları % 50 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web Offset Tesisleri ● Kapak: Uğur OKMAN

● Abone koşulları Yıllık 300.-TL., Altı aylık 150.-TL. ● AVRUPA: Altı aylık 375 TL. (30 DM), Yıllık 750 TL.(60 DM) ● AMERİKA: Altı aylık 500.TL., Yıllık 1000.TL. ● AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600.TL., Yıllık 1200.TL.

● Ödeme Adresi: TÜRKİYE: YÜRÜYÜŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 ● AVRUPA: COODİFF POSTA ÇEKİ: 000-1164657 BRUXELLES - BELÇİKA

TSİP Kongresi yapıldı

TSİP 2. kongresi geçtiğimiz hafta İstanbul'da yapıldı. Üç gün süren kongreye TSİP Genel Başkanının çağrı mektubu ile Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran da katıldı ve tam metni Yürüyüş'ün geçen sayısında yayınlanan konuşmayı yaptı. Genel Başkan Behice Boran'ın "hareketin tekleşmesi ve birliği" üzerine yaptığı konuşma kongrede ilgi ile karşılandı. Kongre sonucunda Ahmet Kaçmaz yeniden genel başkanlığa getirildi.

Kongre yapılan yoklama ile başladı. 41 il çevresinden 135 delegenin seçildiği belirtilen kongreye bazı delegeler katılmamışlardı. Öte yandan tüzüğe göre 29 genel yönetim kurulu üyesi ve 7 merkez onur kurulu üyesinin doğal delege olarak kongreye katılması gerekirken, yoklamada ancak 18 doğal delegenin ismi yer alıyordu. Genel Yönetim kurulunun 8, merkez onur kurulunun 3 yedek üyesi de dikkate alındığında bu kurullardan 29 üyenin iki kongre dönemi arasında görevlerinden ayrılmış olması gerektiği ortaya çıkıyordu.

KONGRE AÇILIYOR

1974 yılında kurulan ve 1. kongresini 1976 Mart ayı içinde yapan TSİP, ilk kongresi öncesinde devamlı iç çekişmeler içinde olmuştu. 1. Kongreye gelindiğinde, kongreye sunulan çalış raporunda belirtildiğine göre, 800'den fazla üye partiden ayrılmış veya çıkarılmış ve geriye 450'si asıl, 162'si aday üye olmak üzere toplam 612 üye kalmıştı. 1. Kongreden sonra da bu iç çalkantılardan kurtulamayan TSİP'te 2. Kongreye gelene kadar iki önemli ayrılma daha olmuş ve kurucu üyelerden bir kısmı partiden ayrılarak Politika gazetesinde yazarlığa başlamış, diğer bir grup ise işçi sınıfı hareketinin geçmişine bakış açısı ve çalışma anlayışı konularında ayrı düşüldüğü için partiden ayrılmışlardı. Bu gelişmelerin sonucu genel merkez kademesinde görevli yöneticilerden 29'u iki kongre arasında partiden kopmuş oluyordu.

Genel Başkan Ahmet Kaçmaz'ın açış konuşmasından sonra konukların konuşmalarına geçildi. TİP Genel Başkanı Behice Boran'dan sonra DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar'a söz verildi. Fehmi Işıklar yaptığı konuşmada özellikle kitle örgütlerindeki gelişmeler üzerinde durdu.

TÖB-DER örneğinde olduğu gibi bazı siyasi çizgilerin, örgütlerin bölünmelerine, dağılmalarına sebep olabilecek tutumlarını kendi açısından eleştirdi. Bunu yaparken basına da dağıtılan yazılı konuşma metninin dışına çıkarak, kitle örgütlerindeki doğru tutumu dolayısıyla TSİP'e örgütü adına teşekkür etti. Daha önce yapılan konuşmadan dolayı böyle bir teşekküre ihtiyaç duyulduğu anlaşılan Işıklar'ın bu sözleri delegelerin ve izleyicilerin bir bölümü tarafından alkışlarla karşılandı. Çağdaş Metal-İş başkanı olarak DİSK'e bağlı Maden-İş'in Bursa'da örgütlenmesini önlemek için nasıl mücadele(!) ettiğini, daha sonraları sendikasını Maden-İş'e katıp Maden-İş'in genel başkan yardımcısı olarak bugün karşı çıktıklarıyla omuz omuza verek "ileri demokratik düzen", "toplumsal ilerleme" nutuklarıyla ilerici, sosyalist kadroların tasfiyesinde nasıl başrollerden birini oynadığını hatırlayanlar Işıklar'ın bu sözlerini tebessümle karşılıyorlardı.

1. VE 2. KONGRE RAPORLARI

Diğer konukların konuşmalarından sonra çalışma raporunun okunmasına geçildi. Raporun delegelere dağıtıldığı bildirilerek, sözlü olarak özetlemek için Yalçın Yusufoğlu söz aldı. Raporun yer yer özetlenmesi, yer yer ise açıklanması ve genişletilmesi şeklinde yapılan konuşmada özellikle "sosyalist birlik" üzerinde duruldu. TİP Genel Başkanı Behice Boran'ın konuşması ile daha da aktüel hale gelen bu konu üzerinde daha sonra Genel Başkan Kaçmaz ve kararlar komisyonu sözcüsü Tektaş Ağaoğlu da söz aldılar. Raporda "sosyalist birlik için ideolojik birliğin önemi" üzerinde duruluyor ve TSİP'in kurulduğu günden beri "sosyalist birlik" meselesinin savunuculuğunu yaptığı, kuruldugundan beri "birlikçi politikanın sürdürücüsü olduğu" görüşüne yer veriliyordu. 1. Kongre çalışma raporunda partinin kuruluşu sırasındaki "birlik politikası"na ilişkin "özeleştiri"de yer alan değerlendirmelerle, ideolojik birliğin önemini ön plana çıkaran bu görüşler birbiriyle çelişiyordu ama yine de olumlu bir gelişmenin işareti sayılabilirdi. 1. Kongre çalışma raporunda bu konuda şöyle deniyordu: "Gerçi, birlik sloganı, işçi sınıfının birliği bilimsel ilkesine uygun bir slogandı ve bu prensip ışığında, sosyalist hareketin birliği doğrultusunda

dı. Ama o dönemde birlik politikasının öne sürülmesinde, böyle bir yaklaşımdan çok, faydacı (utilitarist) bir tutum hakimdi."

2. Kongreye sunulan genel yönetim kurulu raporunda geçen dönemdeki çalışmalara ait özeleştiriye rastlanmıyordu. Daha sonra bir delegenin rapor üzerinde yaptığı konuşmada raporun özeleştiriyi kapsamadığını söylemesi üzerine bu konuşmaya cevap veren Genel Başkan Kaçmaz özeleştirinin politik özü olan bir olgu olduğunu, içinde bulunulan politik durumda rapora özeleştirinin alınmasını uygun görmediklerini açıklıyordu.

RAPOR ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

Rapor üzerine söz alan delegeler özetle, raporun ellerine geç geçtiği, 1. Kongrede kararlaştırılan günlük gazetenin gerçekleştirilemediği, goşist hareketin Türkiye'deki durumunun eleştirilmesi gerektiği, Türkiye ekonomisinin yapısının derinlemesine incelenmesi gerektiği üzerinde durdular ve raporun parti görüşlerini yetkin bir şekilde dile getirdiğini belirttiler. Üç delege ile temsil edilen Sivas örgütünden bir delege ise, gelen üyelerle ilgilenilemediği için, bunların gittiklerini, TSİP'e gönül verenleri değil üye olanları tutabilseydik Sivas'ta üye sayımız 100'ü bulurdu dedi. Delegelerin üzerinde durduğu bir konu ise partinin yığınsallaşması sorunu idi.

Daha sonra Genel Başkan Kaçmaz delegelerin eleştirilerini cevaplamak için söz aldı. Kaçmaz sözlerine, atılan sloganlarda yine bir kısırlık olduğunu belirterek başladı ve kongre divanına sert eleştiriler yöneltti. Divanın kongreyi yönetmediğini, seyircilik yaptığını, ne zaman ayarlaması yaptığını, ne de bazı delegelerin yanlış anlamalara sebep olabilecek konuşmalarını düzeltme yoluna gittiğini belirtti. Günlük gazete konusu üzerinde duran Kaçmaz, bu sorunun aynı zamanda yerel örgütlerin yayın borçlarını ödemelerine de bağlı olduğunu belirtti. Kaçmaz bazı genel eleştirilere karar tasarılarının görüşülmesi sırasında değineceğini söyleyerek sözlerine son verdi.

KARAR TASARILARI

Karar tasarılarının görüşülmesine geçildiğinde söz alan komisyon başkanı Yalçın Yusufoğlu, delegelerin zamanı da dikkate alarak söz almamalarını ve önerileri varsa komisyona iletmelerini istedi ve 1 No.lu kararın görüşülmesine geçildi. 1 Nolu karar "sosyalist birlik" konusuna ilişkindi. Tektaş Ağaoğlu tarafından açıklanan gerekçeden sonra Ahmet Kaçmaz konu üzerinde konuşmak için söz istedi. Kaçmaz yaptığı konuşmada TİP Genel Başkanı Behice Boran'ın konuşmasına da değindi ve "sosyalist birlik" içinde gördükleri çizgilerin değerlendirmesini yaptı. Bunlardan birincisinin "samimi olmadığının" ve meseleye "milliyetçi" eğilimlerle baktığının ve bu durumun dergilerinin son sayılarında ortaya çıktığını; ikincisinin ne dediği konusunda "son günlerde radyoyu dinleyemediklerini"; ama "sosyalist legal partiler" edebiyatının sürüp gittiğini söyledi. Türkiye İşçi Partisi konusunda ise, Genel Başkan Behice Boran'ın konuşmasını "partiyi kapatın, gelin katılın" dendiği şeklinde değerlendirdiğini belirtti.

Daha sonra diğer kararlar üzerinde komisyon üyelerinin "tebliğ"leri özetlenerek kararların oylamasına geçildi. Kararların "ulusal demokratik haklar" bölümüne ek yapılması yolundaki önerilerinin komisyonca gerektiği gibi incelendiği konusunda kuşkuları olduğunu bildirerek bir delege söz aldı ve önerilerini kongreye sundu. Komisyon başkanının açıklaması ve yapılan bir ek bu delegeler tarafından yeterli görülmedi ve Genel Başkan Kaçmaz'ın konuşmasından sonra komisyon önerisi kabul edildi. Bu arada bir düzeltme kongrede gülüşmelere neden oldu. Köylü meselesi konusundaki kararın gerekçesini anlatan Merkez Yürütme Kurulu üyesi Veli Gürcan'ın konuşması arasında "bu konudaki çalışmalarda da o her zamanki TSİP'lilerin hunbıllığının kendisini gösterdiğini" söylemesi üzerine söz alan Ahmet Kaçmaz, böyle birşeyin söz konusu olamayacağını ve TSİP'lilerin fedakar, çalışkan kişiler olduğunu ve bu yüzden bu sözlerin zabıtlardan çıkartılmasını istediği görüldü. Divan ise bu isteği "Biz Veli arkadaşımızın nasıl konuştuğunu bildiğimiz için zaten sözlerini zabıtlara almadık" şeklinde karşıladı.

Kararların kabul edilmesinden sonra gündeme göre "program eki" üzerindeki değişiklikler yapıldı ve bazı "acil talepler" gerçekleştiği için programdan çıkarıldı ve bazı yeni eklemeler yapıldı. Tüzük'te ise bazı maddeler kısaltılarak yeniden düzenlendi, maddelerin yeri değiştirildi. Bu arada genel yönetim kurulu üye sayısı 41'e çıkarıldı ve üye aidatı tek dilim olarak 100 lira belirlendi. Bunların dışında Ankara Genel Merkez bürosuna ilişkin tüzük maddesi tüzükten çıkarılıyor ve parti içinde çıkan son hizip hareketinin odaklandığı bu büronun kaldırılması kongrece alkışlarla kabul ediliyordu.

1. Kongre çalışma raporunda TSİP "öncü müfrezelerden biri" olarak görülüyordu. 2. Kongre'de ise "iktidar hedefini" de düşünen bir ciddiliğin içinde olunmaya başlandığı görüldü.

YENİ GÖREVLERİN EŞİĞİNDE

NİHAT SARGIN

Sonunda istedikleri oldu, sıkıyönetim ilan edildi. Aralarında İstanbul, Ankara, Adana gibi başlıca büyük illerimiz ve önemli merkezlerimizle birlikte 13 ilde birden. Daha da fazlasını istiyorlardı, dile de getirdiler, ama herşeyin sırası var. Ecevit hükümetinin sıkıyönetimi isteyerek benimsemediği üzerine çeşitli kanıtlar sıralanabilir, ama sonunda istenmeyen gelip çatmıştır.

Gerçekte, işbaşında olduğu bir yıldanberi Ecevit ve hükümeti devamlı gerileme, üstesinden gelip yönlendiremediği olayların akışı içinde devamlı sürüklenme durumunda olmuştur. Önlenmek bir yana daha da tırmandırılan cinayetlerden IMF gibi emperyalist kuruluşların isteklerine boyun eğmeye, Amerika ile ilişkilerden Kıbrıs konusundaki tutumuna, Konya'da üs vermekten motor ve aktarma aygıtları hakkındaki daha önceki görüşlerini bir yana bırakmaya, mevcut yasaları yeterli bulurken özgürlükleri daha da kısıcı değişiklik önerilerine, nihayet sıkıyönetim ilanına kadar, bu gerileme ve sürüklenme ekonomik ve politik hemen her alanda izlenmiş, bugünkü noktaya kadar gelinmiştir. Belirtilen son konularda CHP grubunun direnci ile karşılaşılmış olması da bu gidişi frenleyememiştir. Her gerileme ve sürüklenmede, buna "özgürlükçü demokrasi" adına bir neden veya nedenler bulunup bununla açıklanmasına özen gösterilmiş; üslerin açılıp yeniden üs verilmesinin bölgedeki hassas dengenin korunması gerekçesine, önceden reddedilmiş veya reddettirilmiş kısıtlayıcı yasa tasarılarının ise "özgürlükçü demokrasi"nin korunması gereğine dayandırılması ihmal edilmemiştir; son sıkıyönetim kararında bile. Ancak, giydirilmeye çalışılan kılıfların yalnızca birer kılıftan ibaret olduğu gerçeği, bu gerekçelerle ortadan kalkmamış, giderek daha geniş kitlelerce de farkına varılır, kavranılır olmuştur; "umut" olarak belleyip benimseyenlere varıncaya dek. Bunun ise, aynı ivedilikle çıkış yolunun da bulunamaması; aslında ortaya çıkan her sorunun, sorun olarak bilincine varıldığında çözümünü de birlikte getirdiği bilimsel gerçeğinin aynı açıklıkla kavranıp benimsenememesi halinde, kısa dönemdeki etkileri kuşkusuz olumlu olmayacaktır. Bu durumda, kitleleri itildikleri çözümsüzlük ortamından gerçek çıkış yolunu gösterip aydınlatarak çıkarma görevi daha ivedi olarak kendini dayatmaktadır.

"Gelinen bu noktada olasılıklar nelerdir? Yakın gelecekte toplumu, işçi ve emekçi yığınları; yurtsever, demokrat, ilerici ve sosyalistler olarak toplumun tüm demokratik güçlerini bekleyen nedir?" sorusuna, bu belirtilenlerin ışığında bir yanıt arayınca karşımıza çıkan olasılıkların en yakınına geçmeden önce, bugüne kadarki gerileme ve sürüklenme gidişini tersine çevirebilecek olanakların henüz tükenmiş olmadığını öncelikle belirtmek gerekir. Yalnız, bu olanağı bir olanak olarak değerlendirebilmek için, buraya kadar gelişin nedenleri üzerinde, daha önce çokça söylenmiş olsa da, yinelemek pahasına yeniden kısaca durmakta yarar var.

Kimsenin öznel niyetinden kuşku duymaya gerek yok. Ancak toplumsal olaylar öznel niyetlerle değil, kendi nesnel yasalarına bağlı olarak gelişir, düğümlenir, düğümler çözülür. Herşeyden önce kabul edilmesi gereken, özgürlükçü demokrasi adıyla adlandırılan isteğin, daha doğru deyimle demokratikleşme mücadelesinin, toplumun istisnasız tüm bireylerinin değil, en büyük kesimini oluştursa da nihayet bir kesiminin işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin çıkarlarıyla uyuştuğu, bu çıkarlara dayalı bir mücadele olduğudur; toplumun birbirine karşıt sınıf ve katmanları arasındaki mücadelenin bir parçası olduğudur. Kabul edilmesi ve bilincine varılması gereken ikinci ilk olgu budur. Taraflar, buna bağlı olarak yerlerini almış, saf tutmuş durumdadır. Böylece daha başından, emperyalizme ve yerli büyük sermayeye dayanarak veya onları ürkütmemek, gücendirmemek ölçütleri ağır basarak faşizmin tırmandırılışının önüne geçmeye, demokratikleşmede daha ileri adımlar atmaya olanak bulunmadığı da anlaşılmış olacaktır. Bu takdirde, toplumun bütün demokratik güçlerinin en aktif biçimde, tutucu, gerici, karanlık güçler karşısında demokratik kitlesel ağırlığın konmasına, bu ağırlığın her durum ve olayda bütün açıklığı ve genişliğiyle duyurulmasına gerek vardır.

Oysa, bugüne kadar izlenen politika bu açık gerçeğin tersi doğrultuda olmuş ve sonunda, gerileme ve sürüklenme kaçınılmaz olarak hükümeti bu noktaya kadar getirmiştir. Toplumsal yaşamın her anında dayanılacak ve dayanıldığı da en açık biçimde gösterilecek olan geniş yığınlar, yalnızca seçim günü sandığa atılacak pasif bir "oy" olarak görülmüş, bunun dışında hatırlanmak bile istenmemiştir. Hatırlanmak bir yana, işçi ve emekçi sınıfların, iktidar dışında ve iktidara karşın yürüttükleri kitlesel demokratik mücadelesi, sonuçta demokratikleşme doğrultusunda mevzi kazanmada birincil rolü oynayacak olan bu mücadele, bir karşı çıkış olarak değerlendirilip s çekilmeye, önlenmeye çalışılmıştır. Ecevit hükümetinin kurulduğu günden şimdiye kadar geçen bir yıl bunun sayısız örnekleriyle doludur. İsterseniz buna, bilinen deyimiyle, bütün dünyada sosyal demokratların temel yanılgısı ve buna bağlı olarak çıkmazının bir yansıması diyelim, olaylar daima bu temel yanılgı içinde değerlendirilmiş, gelip bu çıkmaza dayanmıştır.

Bununla birlikte, belirtildiği gibi herşey bitip tükenmiş değildir, düzelme olanağı bugün de mevcuttur. Bir yıl boyunca boşa yitirilen zaman dolayısıyla sorunlar olanca ağırlığıyla gelip kapıyadayanmış olsa da, gene mevcuttur. Yeter ki, temel yanılgı ve çıkmazın hiç değilse bundan sonra bilincine varılsın ve izlenecek politika buna göre temelinden yeniden saptansın ve biçimlensin. Falan bakanın gerekeni yapmadığı veya yapamadığı, filan kuruluşların gerekli istihbaratı vermediği veya yasal gerekleri yerine getirmediği, filan veya falan devlet görevlilerinin görevlerini yapmadığı savları bu temel gerçeğin ışığında ancak yerli yerine oturur ve gereken önlemlerin ivedilikle alınması olanağı bulunabilir. Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu'nun sıkıyönetime ilişkin bildirisinde çok önemli bir noktaya parmak basılarak bugün iktidarın iki başlı olma durumunun mevcudiyeti gösterilmektedir. Bu iki başlı olma durumunun kesinlikle önlenmesi de bu olanağın tezeden kullanılmasına bağlıdır. Yoksa bu durum herhalde uzun süre devam edecek değildir, yıllardır tek tek taşları döşenen yolda ilerleyerek ergeç bir sonuca ulaşacak, tek başlılığa indirgenecektir; ama o, bugün başta görünen yasal iktidar olmayacaktır veya daha da kötüsü, bu iktidar şu veya bu biçimde öbürüyle bütünleşecektir.

İkinci odağın sözcüleri sıkıyönetim ilanı ile önemli bir başarı kazanmışlar, önemli mesafe almışlardır. Bu durumda, sıkıyönetim ilan edilmeli miydi, daha az ilde veya tek ilde mi ilan edilmeliydi gibi tartışmalara girilecek değildir. Bugün 13 ilimizde sıkıyönetim vardır. Faşist güçler ve bağlı oldukları ikinci odak yasa dışı şiddeti, bunu elde edecek biçimde kullanmaya olanak bulmuştur. Şimdi, yasa dışı şiddetin yerine yasal şiddeti koymaya, sıkıyönetim koşullarında ikinci odağın etki alanını, birincinin aleyhine daha kolay ve rahatça genişletmeye hazırlanmaktadırlar. Bu umutla ellerini oğuşturmaktadırlar.

Mevcut yasal hükümete ve arkasındaki CHP'ye gelince, son karara ilişkin olarak grupta önemli muhalefetin ortaya çıkışı ve Ecevit'in ağırlığını koymak zorunda kalışı gibi kıpırdanışlar görülmekle birlikte, ne yazık ki şimdiye kadar görünenler, bugüne varılmasında önemli rol oynayan temel yanılgı ve çıkmazdan geri dönüldüğüne ilişkin ipuçları verecek doğrultuda değildir.

Bu durumda, işçi ve emekçi yığınları; yurtsever, demokrat, ilerici ve sosyalist toplumun tüm demokratik güçlerini daha güç günlerin beklediği olasılığı ister istemez ağır basmaktadır. Faşist güçlerin işlerini kolaylaştıracak hiçbir provokasyona düşmeksizin, maceracılığın hiçbir türüne prim vermeden bu güç günlerin koşullarında, daha zor, daha çetin, ama sonunda mutlaka başarıya götürecek yolda kitlesel demokratik mücadelenin bayrağı daha yükseltilme durumundadır. Bu kararlı ve onurlu uğraş, ister durumun gereğini artık kavramış Ecevit ve hükümetiyle birlikte, ister büyük olasılıkla onsuz ve herhalde bugüne kadar CHP'yi desteklemiş, ona omuz vermiş en geniş yığınları da yanına katarak ama mutlaka verilecektir.

Yeniden altını çizerek belirtelim. Bugüne kadarki gerileme ve sürüklenmeyi tersine çevirecek asıl güç kaynağı işçi ve emekçi yığınlar ve onların kitlesel demokratik mücadelesidir ve bu mücadele bugün başlamış değildir, sürmektedir, sürecektir; başarıya erişinceye kadar giderek yükselip ivme kazanarak sürecektir.

Gerisi boş bir avuntu, boş bir hayalden ibarettir, o kadar.

CHP sıkıyönetim uygulamalarının sorumluluğundan kurtulamaz

1965'lerden bu yana devletin haber, bilgi ve hoşgörü alanlarında sermaye destek ve finansmanıyla ve yerli-yabancı karanlık güçlerin eğitim ve yönlendiriciliğinde beslenen, yeşertilen, semirtilen, silahlandırılan, kudurtulan faşist robotlara verilen alarmla Kahramanmaraş kıyıldı, yakıldı, yıkıldı...

Özellikle Nisan ve Mayıs aylarından bu yana faşist parti lideri ve kurmayları ile İstanbul, İzmir otellerinin odalarında Başkent politika dehlizlerinde büyük sermaye temsilci ve sözcülerinin sürdürdükleri ve yerli-yabancı karanlık kordonlarla beslenen ilişkiler, planlar ağı, geçtiğimiz hafta büyük çaptaki kanlı ihaleyi böyle gerçekleştirdi.

Faşist saldırı ve cinayet şarteli Kahramanmaraş'ta kan akıtır, İrfan Özaydınlı'nın partili parlamenter arkadaşları, AP'li ve MHP'li parlamenter arkadaşlarıyla ortak deklarasyona imzalarını akarlarken İçişleri Bakanı da, Kahramanmaraş'ta yaptığı ''incelemeler'' dosyasına ''sol'' malzemeler toplamakla meşguldü. Bir takım sis yumağına sarmağa özen gösterdiği faşist tertibe ilişkin bilgilerin yanında ''sol'' olarak sunmağa çalıştığı malzeme de, sermayenin ''sol'' cebinden beslenen provokasyon siyasetiydi. Özaydınlı kafası için önemli olan bu değildi, önemli olan kafasına uygun ''sağ-sol'' terazisinin zahiri kefeleriydi.

''İMTİYAZLI SUÇLULAR''

Faşist tırmanışın adım adım ve böyle bir sıçramayla bugünkü duruma geleceği bilinmeyen şeyler değildi. Kahverenkli gömlekli basında, iş adamlarıyla ülkücü dernekler arasında para dolaşımını sağlayan yazarlardan ve faşist tansiyonu parça parça ölçümleyen genel yayın müdürlerinin sürdürdükleri ilişkilerden gazete sayfalarına yansıyanlar büyük bir komplonun belirtilerini fazlasıyla veriyordu. Öte yandan özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerini çevreleyen alanlardaki faşist yığınakların gözle görünür biçimde irinleşmesi, Kahramanmaraş'ta bir büyük bir prodüksiyonun sahneye konacağının izlerini saklamıyordu.

Aslında 1 Nisan'da Ankara'da düzenlenen ''büyük yürüyüş'' organizasyonu bunun ilk sinyalini vermişti. ''Büyük Yürüyüş'' başta ''Hürriyet'' olmak üzere kahverengi gömlekli basının büyüttüğü ve göstermek istediği gibi salt MHP'nin eseri değildi. Gene o günlerde Hürriyet'in ''Doğu bölünüyor'' başlığıyla giriştiği işin birdenbire ertelenmesi de ilginçti. Gazete bu başlık altında bir misyona girişmiş, fakat bir-iki gün sonra bu prodüksiyon sahneden çekilmişti...

YÜRÜYÜŞ'ün 4 Temmuz 1978 gün ve 169'ncu sayısında ''imtiyazlı suçlular'' başlıklı yazıda şu soru sorulmuştu:

''- Acaba kimler, Süleyman Demirel'in kulağına, canım hükümeti düşürmek istiyorsa, çıkaralım hadise, ölsün 100 kişi bu iş bitsin, fısıltısını iletmişlerdi?...''

YÜRÜYÜŞ'ün o haftaki sayısındaki satırlar şöyle devam ediyordu:

''- Acaba Alpaslan Türkeş'in bir yandan bazı para babalarıyla nüfuzlu kişiler arasında mekik dokumasının esbabı neydi?...''

''GENİŞ TABANLILAR'' SIRADA

Ve herşey, TİP Başkanlık Kurulu'nun geçtiğimiz hafta yaptığı olağanüstü toplantıdan sonra yayınladığı bildirideki çözümlemelerin yansıttığı ışığın aydınlattığı halkalar halinde bu raddeye geldi.

Türkiye son bir yıldır, legal iktidarın ötesindeki, terör odağında belirginleşen diğer bir fiili iktidar çatallaşmasının sarsıntısını yaşıyordu. Ortada bir hükümet vardı, ama, diğer bir iktidarın kanla, cinayetle, terörle varlığını duyurduğu da ortadaydı.

Bundan sonrasının muhtemel gelişmeleri ne seyir izleyecektir? ''Geniş tabanlılar'' şemsiyesi altındaki bir sahne arası grup, kibar adıyla ülkeyi ''istikrara kavuşturacak'' oluşum sağlanana kadar aradaki tampon görevle yüklenmiştir. En ılımlısının ''kansız bıçaksız MHP'' programıyla biçimlenen kafaya sahip olduğu bu ''geniş tabanlılar'' güruhunun, kendisine ve partisine sağladığı avantajı Demirel en olumlu sonucu ulaştırma çabası vermektedir. Bu sonuç ise en parlak yanıyla, ''erken seçimden sonra AP'', bu değilse ''AP-MHP'' koalisyonudur...

Demirel geçtiğimiz hafta Anka Ajansına verdiği demeçle de, programının ana hatlarının açıklanabilecek yanlarını açıklamıştır. Anayasa'nın değiştirilmesi, seçim yasalarının yeniden düzenlenmesi gibi konularda sırtan hesap, rejimin emperyalizm ve büyük sermaye zırhlarıyla giydirilmesidir.

SIKIYÖNETİME KİMLER ALKIŞ TUTUYOR?

Sıkıyönetim ilanı bazılarını çok sevindirdi. Bunların başında gelenlerin biri de Demirel'di. Demirel sıkıyönetim için öteden beri sürdürdüğü yorucu çabalarının başarıya ulaşmasının mutluluğunu yaşıyordu. ''Sempatik'' tebessümüyle başarısını tebrike gelenleri kabul ediyordu. Tebrike gelenler arasında biri özellikle dikkati çekti. İngiliz Büyükelçisi Sir Derek L. Dodson'du bu kişi. Büyükelçinin Demirel'i tebriki sırasında çekilmiş bir fotoğrafın, bir günlük gazetede yayınlanması çeşitli yankılara yol açtı. Bu ''dostane'' manzara, sıkıyönetime alkış tutanlar hakkında fazla söze gerek bıraktırmıyordu.

DİSK: ''TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ KALDIRIP VEYA KISARAK YAPILACAK TÜM UYGULAMALARDAN BAŞBAKANI VE HÜKÜMETİ SORUMLU TUTACAĞIZ''

Sıkıyönetim ilanına varan olaylar karşısında diğer demokratik kuruluşların yanısıra DİSK Yönetim Kurulu ve Başkanlık Konseyi toplanarak görüş ve kararlarını kamuoyuna açıkladı.

DİSK'in bildirisinde daha önce başvurulan sıkıyönetim uygulamalarına dikkat çekiliyor ve şunlar belirtiliyor: ''eski sıkıyönetim uygulamalarında, grevler engellenmiş, lokavtlar yaygınlaşmıştır. Demokratlar, ilericiler, yurtseverler, sosyalistler hatta Anayasa profesörleri tutuklanmış baskı altına alınmışlardır. Sıkıyönetimler döneminde anayasal güvence altında bulunan ekonomik ve demokratik haklar, geri yönde değişikliklere uğramıştır. İşçilerin, köylülerin, küçük esnaf ve zanaatkarların ve bütün çalışanların, ekonomik sosyal yaşamları ile doğrudan ilgili, anti-demokratik yeni yasalar kabul edilmiş ve uygulamaya sokulmuştur''

DİSK'in bildirisinde kanlı faşist terör eylemleri sıralanıyor ve bu eylemleri önleme sözü vererek iktidara gelmiş bulunan CHP hükümeti eleştiriliyor. DİSK bildirisinde sıkıyönetim ilanına varan son duruma ve hükümete düşen sorumluluğa ilişkin olarak şunlar belirtiliyor: ''CHP, iktidar olmadan önce faşist saldırı ve terörü yok etme sözü vermiş olmasına rağmen, faşist saldırıların önlenebilmesi için, öncelikle doğru bir teşhis koyamamıştır. Dolayısıyla faşizme karşı mücadelede de başarıya ulaşamamıştır. ''Sağa da sola da karşıyım'' diyerek faşizmle mücadele edebileceğini sanmuştır.

Son Kahramanmaraş katliamı ve katliamı gerçekleştirenler gün gibi ortada iken, İç İşleri Bakanının Başbakanla bile çelişen ve asıl suçluları gizler bir biçimde Meclis Kürsüsünden açıklama yapması, bu yanlış mantığın açık göstergesidir.

İşçi sınıfına ve emekçi halka dayanmadan, onların ekonomik ve demokratik var olan sınırlı özgürlüklerini genişletmeden, faşizme karşı mücadele edilemez. CHP ağırlıklı hükümet bu gerçeği tam olarak kavrayamamıştır.

Bütün bu gelişmeler karşısında DİSK, dün söylediği gibi bugün de, ''geri bir adım tutmuş olmasına rağmen, CHP ağırlıklı hükümetin daha geri konumlara düşmemesinin ancak işçi sınıfı ve emekçi halkımıza dayanmasına ve onun gücüne güvenmesine bağlıdır'' demektedir.

Başbakan, Mecliste yaptığı konuşmada sıkıyönetim gerekçesini şöyle belirtmiştir:

''Sıkıyönetim demokratik kurallar içinde uygulanacaktır. Temel hak ve özgürlükleri kaldırıp kısmak için değil, saldırılara karşı korumak için uygulanacaktır.''

Bu gerekçe dışına çıkılarak temel hak ve özgürlükleri kaldırıp veya kısarak yapılacak tüm uygulamalardan Başbakanı ve Hükümeti sorumlu tutacağız.''

DİSK Yönetim Kurulu ve Başkanlar Konseyi toplantısında Kahramanmaraş olayları karşısında:

''Bugüne dek ölen bütün insanlarımızın ve özellikle Kahramanmaraş katliamında kaybedilenleri anmak için:

başta örgütümüze bağlı işçiler olmak üzere, tüm işçileri, tüm demokratik kuruluş üyelerini ve emekçi halkımızı 5 Ocak 1979 Cuma günü bulunduğu yerde saat 11.00'de 5 dakikalık ölenlerin anısı için saygı duruşunda bulunarak faşist olayların özünü lanetlemeye çağrılmasında,

İşçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın bundan sonra faşizme karşı bir bütün olarak ve özellikle işçileri hangi sendikaya üye olurlarsa olsunlar, birlikte etkin kararlı bir mücadele içinde olmaya ve hiçbir provokasyona meydan vermeyecek kararlı ve örgütlü davranmaya,

Kahramanmaraş olayları ile ilgili olarak olayların başsorumlusu MHP'nin milletvekilleri ile birlikte ortak deklerasyon imzalayan CHP milletvekillerinin kınanmasına'' karar verildi.

DİSK tarafında kararlaştırılan ''5 Dakikalık saygı duruşu'' eyleminin yetersizliği hiçbir tartışmaya gerek bırakmayacak ölçüde açıktır. Böylesine bir eylem ile Kahramanmaraş olayları ile doruğa ulaşan kanlı faşist terörü gerektiği ölçüde en etkin, en kitlesel biçimde lanetleyebilme olanağı bulunmuyor. Ancak bütün bunlara karşın gene de bu eylem tüm anti-faşistler tarafından bir simge olarak ele alınmak ve değerlendirilmek durumunda.

Katliam için nasıl sinyal verildi

''Son olarak 'Türkiye'nin hainleri'ne yapılan ihtar şudur:

''Menfur emellerinizin tahakkukunu kolaylaştıracak gaflet ve dalalet sahipleri iktidar olsa bile, yüksek tarih şuuru ile örfüne, geleneklerine ve milli kültürüne bağlı milletimizin gazabından kurtulmanız mümkün değildir. Milletimize hesap vermekten asla kurtulamayacaksınız.''

Son Havadis
21 Aralık 1978, Perşembe
Tekin Erer - AP'den
Türk Milletine

''Ecevit iktidarı sallanıyor. Hem içerden büyük tepkilere maruzdur, kendi içinden, hem dışardan büyük tepkilere maruzdur. Bunun takribi düşme tarihi üzerinde kesin birşey söylemek mümkün değildir. Fakat İstiklal marşımızın bir dizesi vardır. 'Doğacaktır sana vaadettiği günler hakkın/ Kimbilir belki yarın, belki yarından da yakın.' Kesin bir tarih söyleyemiyorum. Suyu ısınmıştır...''

Hergün - 22 Aralık 1978
Türkeş'in İKA ajansına
verdiği mülakattan.

''Şehitlerimizin kaynağı kinimizi biliyor, inancımızı kuvvetlendiriyor...

''Hedefe yürümüyoruz artık, koşuyoruz. Gönlümüzde şehitlerimizin hatırası var. Küfür çelme takmak istiyor bize, çelme takıyor, düşmedik, düşmüyoruz, düşmeyeceğiz.''

Genç Arkadaş Dergisi
26 Aralık 1978, 2. Sayı

''Ecevit iktidarı, bir yılını doldurmadan, 1000 ölüyü doldurdu ve taşırdı. 19 Aralık 1978'de bu çirkin iktidar anarşisinin kurbanları 1000 rakamındaydı. Bugün 1025'leri geçmiş, belki 1050'ye yaklaşmış olacak.''

Ahmet Kabaklı, Tercüman
23 Aralık 1978, Cumartesi

''Türk milleti, herşeye rağmen devletin (Cumhurbaşkanı, ordu, parlamento, siyasi partiler vs.) var olduğunu düşünerek, komünist caniler ve komünizmin dayanağı olan iktidar ile mücadele etmek zorundadır. Bu bakımdan AP'nin 'mücadele ve eylem çağrısı' tam zamanında, meşru bir ölüm-dirim kavgası lüzumunun işaretlerini vermektedir.''

Ahmet Kabaklı, Tercüman
19 Aralık 1978, Salı

"Hükümet güvenlik kuvvetlerini kesin kendi emri altına almayı başarmalıdır"

Kahramanmaraş'ta başlatılan iç savaş denemesinin ortaya çıkmasından sonra TİP Genel Başkanı Behice Boran bir demeç verdi.

TİP Genel Başkanı Boran'ın demeci özetle şöyleydi:

"Daha önce Malatya, Kars ve Sivas'ta denemesi yapılmış faşist provokasyonlar bu defa daha geniş çapta ve daha kanlı bir biçimde Maraş'ta patlak verdi. Maraş'ta olanlar bir iç savaşı en hunharca, canavarca başlatma girişiminden başka birşey değildir. Maraş'ın faşist güçlerin yuvalandığı kentlerden biri olduğunu biliniyordu, hükümet gerekli önlemlerin alındığı, terör güçlerinin geriletilmeye başlandığı konusunda defalarca teminat vermişti. Maraş faciası bunlardan hiçbirinin doğru olmadığını göstermiştir. Faşist terör istediği yerde, istediği gibi kol gezmektedir. Başbakanın olaylar üzerine 'herkes sözünün geçtiği kesime barış çağrısında bulunsun' demesi hazindir.

"Başbakanın başkalarını barış çağrılarında bulunmaya çağırmak yerine, etkin, geçerli önlemleri kapsayan beyanlarda bulunması gerekirdi. Hükümet barış çağrılarında bulunmak yerine saldırı ve cinayetler karşısında daha kesin sonuç alıcı girişimlerde bulunmalıdır. Hükümet tüm güvenlik kuvvetlerini kesin kendi emri altına almayı ve halkın güvenliğini sağlattırabilmeyi başarmalıdır. İstihbarat örgütünü emri ve kontrolü altında yeterli genişlik ve süratli bir biçimde çalıştırmayı başarmalıdır. Hükümet terör yuvalarının ve arkalarındaki gizli güçlerin üzerine cesaretle gitmeyi ve sonuç almayı başarmalıdır."

MARAŞ KIRIMI: FAŞİST İÇSAVAŞ DENEMESİ

Uzun bir süredir hazırlandıkları bir operasyonu Kahramanmaraş'ta sahneye koyan faşist güçler, örgütlü saldırıları sonunda yüzü aşkın yurttaşı katlettiler, binden fazlasını yaraladılar. Kahramanmaraş'ın birçok yerinde evler, işyerleri, otolar yakıldı, yıkıldı. Dükkanlar yağmalandı. Tüm toplumun bir "vahşet" olarak nitelendirdiği bu iç savaş girişimi faşist güçlerin sistemli olarak empoze etmeye çalıştığı bir sonucu da beraberinde getiriyor ve 13 ilde sıkıyönetim uygulamasına başlanıyordu. Uzun süreden beri sıkıyönetim isteklerini sürekli öne süren MHP'nin başbuğu Türkeş bununla da yetinmiyor ve başka illerde de sıkıyönetim uygulamasına gidilmesini istiyordu.

GÖSTERE GÖSTERE GELEN OLAY

Maraş olaylarının hazırlıkları bütün bir yıl boyunca sürdürülmüş , Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun birçok kentinde faşist güçlerin yarattıkları saldırı ve terör olaylarında bu katliamın provaları da yapılmıştı. Özellikle Alevi-Sünni, Türk-Kürt gibi ayrımlar kullanmaya çalışan faşist güçler, bu ayırımları körükleyerek olaylara zemin hazırlamaya çalışmışlardı.

Kahramanmaraş'ta daha önce meydana gelen bazı bombalama olayları sonunda yakalanan küçük yaşta bazı çocuklar "Esir Türkleri Kurtarma Ordusu" (ET-KO) adlı bir gizli örgüte mensup olduklarını söylüyorlardı. Özellikle bu örgütün "ortaya çıkarılmasından" sonra Kahramanmaraş'ta görece bir sessizlik dikkati çekiyor ve İçişleri Bakanı da bu sessizliği, "Kahramanmaraş'da bir örgütün kapatılmasıyla huzurun sağlandığı" biçiminde yorumluyordu. İçişleri Bakanı'na göre Kahramanmaraş hükümetin anarşi ve teröre karşı etkili mücadelesinin "bir örneği" idi.

Faşist soykırım denemesi sahnede

"MALATYA'NIN İNTİKAMINI ALACAKLARMIŞ!"

Ne var ki, Kahramanmaraş'ta karanlık faşist güçler İçişleri Bakanı'nın iddia ettiği gibi sinmiş değillerdi ve sonradan acı biçimde görüleceği gibi, daha geniş boyutlu bir olayın hazırlıkları içindeydiler.

Gerçi görünürde ETKO'nun liderleri ele geçirilerek "bombalama olayları" sona erdirilmişti ve bu İçişleri Bakanı'nı "anarşinin önlendiği" konusunda yorum yapmaya sevkediyordu. Ama, Kahramanmaraş köylerinde MHP'li faşistler propagandalarını sürdürüyorlar, *"Malatya'nın intikamını alacaklarını"* söylüyorlardı. Kahramanmaraş'ta *"Komünistlerin Malatya'da olduğu gibi camileri yakacakları"* söylentisi yayılıyor, gerici-faşist propagandanın etkisi altındaki çevreler toplu bir katliamın gerçekleştirilmesi için sürekli hazır tutuluyorlardı.

KATLİAM, EMNİYET'E YAPILAN İHBARLARA RAĞMEN GERÇEKLEŞTİ

19 Aralık gecesi Maraş'ta faşist propagandaya yönelik bir filmin oynatıldığı bir sinemada patlayan bomba faşist güçler tarafından işaret sayılıyor ve kent içinde çeşitli sloganlarla yürüyüşe geçen faşist gruplar CHP ve PTT binalarını tahrip ediyor, güvenlik kuvvetleriyle çatışıyor ve bu arada halkı galeyana getirmek için yoğun bir kışkırtma kampanyası başlatıyorlardı. Ertesi gün İtfaiye meydanında bulunan ilericilerin gittiği bir kahvehane bombalanarak 'ilk saldırı sinyali veriliyordu.

21 Aralık günü TÖB-DER üyesi iki öğretmen görev yaptıkları Sanat Enstitüsünden çıktıktan sonra Yörükselim Mahallesine girerken liseden 100-150 metre ilerde kurşunlandılar ve olay sonunda biri hemen, diğeri de az sonra öldüler. İlk bombalama ve saldırı olaylarının üçüncü gününde işleniyordu bu cinayet. Bu cinayetin işlenmesinden kısa bir süre önce de, Emniyet'e faşist güçlerin kentteki sessizliği bozmak için cinayetler düzenleyebilecekleri ihbarı yapılıyor, ancak hiçbir önlem alınmıyordu.

ÜÇ KİŞİ FAŞİST KURŞUNLARIN HEDEFİ OLUYOR

İlk saldırı olayından tam 4 gün sonra, 22 Aralık Cuma günü, öldürülen TÖB-DER üyesi öğretmenlerin cenazesi kaldırılmak üzere çok sayıda ilerici ve demokratın katıldığı yürüyüş korteji Cenaze namazının kılınacağı Ulucami'ye doğru ilerlemeye başladı. Yolun sağında Maraş kalesi, solunda ise Kanlıdere içinde daha önce mevzilenmiş silahlı faşistler bulunuyordu. Kortej camiye yaklaştığı sırada, Cami kapısında bekleyenler *"Komünistlerin ve alevilerin cenaze namazları burada kılınamaz"* diyerek yürüyüş kortejine karşı taş, sopa ve takunyalarla saldırıya geçtiler.

Saldırı yürüyüşçülerin Yörükselim mahallesine çekilmesine karşın sürüyor, ancak Güvenlik Kuvvetleri saldırgan faşist güçleri dağıtmak için hiçbir müdahalede bulunmuyordu. Bu sırada faşist grupların açtığı ateş sonucu üç ilerici öldürülmüştü. Köylerden ve çevre illerden getirtilen faşistler de bu arada şehir içine dağılarak dükkanları yakıp yıkmaya başlıyorlardı, yakıp yıkma harekatları sırasında üzerinde MHP işaret ya da sloganları bulunduğu hiçbir yere dokunulmuyordu.

FAŞİST SOYKIRIM BAŞLIYOR

Maraş'taki provokasyon saldırının çıkışından tam beş gün sonra doruk noktasına ulaştı. 23 Aralık Cumartesi günü, bir önceki günkü çatışma sırasında saldırgan grupta yer alan ve polis kurşunuyla öldürüldüğü bildirilen bir kişinin cenaze töreninin yapılacağı ve halkın törene katılması gerektiği sabah saat 8.00 den itibaren tam 1,5 saat süreyle Belediye Hoparlöründen anons ediliyordu. Kentin AP'li Belediye Başkanı Ahmet Uncu kışkırtma için belediye olanaklarını faşistlerin emrine veriyordu. Bu arada Ahırdağı'nda Zeytin köyünden balta, tabanca, satır gibi silahlarla faşist gruplar Maraş'a getiriliyordu.

Çeşitli bölgelerden ve Maraş köylerinden gelenlerle desteklenen faşist gruplar saat 10.da saldırıya başladılar. İlericilerin yoğun olarak bulunduğu Yörükselim mahallesi saldırganlarca hemen sarıldı. Saat 10'da Valilik Belediye hoparlöründen sokağa çıkma yasağını ilan ediyordu. Ancak bu yasak faşistler için geçerli değilmişcesine, bir mahalleyi saran faşistlerin dağıtılması için hiçbir girişim yapılmıyordu.

Daha sonra saldırgan kalabalık Yörükselim mahallesini ateş yağmuruna tutuyor, Mağara ve Develer mahallerine saldırıya geçiliyor. Şehir merkezinde bir gün önce yıkılan dükkanlardan bütün mallar çıkartılarak üzerlerine benzin dökülüp yakılıyor, dükkanlar da ateşe verilmeye başlanıyordu. Bu arada alt katında yanan bir dükkandan yükselen alevler, AP İl Merkezinin de yanmasına yol açıyordu. Faşistlerin Yörükselim'den kaçırdığı kızlar ve küçük çocuklara işkence ediliyor, zeytin ağaçlarına çakılıyorlardı. Çatışmaların olduğu üç mahalle dışındaki mahallelerde örneğin Tekke, Yenimahalle ve Karamaraş mahallelerinde ilericilerin oturduğu evler ateşe veriliyor, yangından kaçanlar ise dışarıya çıkınca kurşunlanıyorlardı. Ölülerin tenasül uzuvları satır, makas, pala gibi aletlerle kesiliyordu.

Bu olaylar sırasında Maraş'ın batı bölgesinde, Karayolları'nın arkasında bulunan kesimde 200 kişilik bir saldırgan faşist grup iki direğin birine Türk bayrağı, diğerine MHP flaması asıyorlar, çeşitli sloganlarla CHP milletvekili Hüseyin Doğan'ın kardeşinin fabrikasını ateşe veriyorlardı.

Fabrika ateşe verildikten sonra, faşistler dışarıda mevzilenerek işçilerin dışarıya çıkmalarını beklediler. Ancak işçiler dışarı çıkmadılar. Bu sırada olayları izleyen bir yurttaş işçilerin fabrikada mahsur kaldığını Valiliğe haber veriyor, ancak Vali yetkisinin olmadığını söylüyordu. Polis saldırganlara karşı hiçbir önlem alamıyordu. Yangının söndürülmesi için gelen İtfaiye' ye ateş açılıyor, bunun üzerine itfaiyeciler müdahale edemiyorlardı. Benzeri biçimde ilericilerin ve alevilerin azınlıkta olduğu Türkoğlu, Afşin ve Göksun ilçelerinde de hiçbir emniyet önlemi alınmıyordu.

Bir yurttaş Jandarma Komutanını arayarak bu durumu bildirdi. Ancak jandarma dördüncü kez arandıktan yarım saat sonra olay yerine gelebiliyor ve gelen askerlere 5 saat süreyle müdahale emri verilmiyordu. Faşist gruplar neden sonra dağıtılıyor, bu kez de ellerinde silahla giden faşistleri yakalamak için hiçbir girişimde bulunulmuyordu.

FAŞİST GÜÇLER BU KATLİAMIN HESABINI VERECEKTİR

Kahramanmaraş olaylarında resmi açıklamalara göre 110'u aşkın yurttaş hayatını kaybetti. İlerici işçi ve emekçilerin evleri yakıldı, yıkıldı, yağmalandı. Tam beş gün bir barut fıçısı halinde bekleyen Kahramanmaraş'ta, daha önce bir önlem alınmasından yararlanan faşist güçler rahatlıkla istediklerini gerçekleştirebildiler. Faşist ayaklanmanın tam anlamıyla bastırılabilmesi için ise aradan bir beş gün daha geçmesi gerekecekti.

Doğu ve Güneydoğu'da faşist provokasyonun bir yılı

Planlı cinayetlerden toplu kırıma

25 NİSAN 1978:
"TÜRKEŞ KAHRAMANMARAŞ'TA
OLAYLAR ÇIKACAĞINI MÜJDELEDİ"

"Geçtiğimiz Cuma günü bir basın toplantısı düzenleyen MHP Genel Başkanı, Malatya benzeri olayların pek yakında Erzurum ve Kahramanmaraş'ta da meydana gelebileceğini müjdelemiştir! Türkeş'in basın toplantısı yaptığı saatlerin arifesinde Kahramanmaraş'ta terör pedalına basmakta önemli girişimler yapılıyordu." (Yürüyüş, 25 Nisan 1978, sayı 159)

16 MAYIS 1978:
"KARS VE IĞDIR OLAYLARI DAHA BÜYÜK BİR
OPERASYONUN ÜVERTÜRÜDÜR."

"Malatya olaylarının ateşi henüz küllenmeden Doğu bölgesinde yeni oyunlar tezgahlanmaya başladı. Kars ve Iğdır'da cereyan eden olaylar, sanki daha büyük bir operasyonun üvertürü izlenimini veriyor." (Yürüyüş, 16 Mayıs 1978, sayı 162)

30 MAYIS 1978:
HATAY'DA FAŞİSTLER KİTLELERİ
TUTUŞTURACAK KIVILCIMI ATEŞLİYOR."

"Antakya ilinde bugüne dek saldırı ve kıvılcımların niceliği sürekli bir artış göstermektedir. Faşist güçler, bu kıvılcımları, kitleyi tutuşturacak düzeye kadar çakmaya niyetli olduklarını göstermektedirler.' (Yürüyüş, 30 Mayıs 1978, Sayı 164)

28 KASIM 1978:
"FAŞİST GÜÇLER KİTLELERİ
SİLAHLANDIRMAYA HAZIRLANIYOR."

"Kendilerine üs olarak seçtikleri illerde sürekli bir terör yaratarak kitleleri teslim almaya çalışan faşist örgütler, şimdi de taraftarlarını da silahlandırma aşamasına geçiyorlar. Bu amaçla halk kitleleri arasındaki yapay ayrımları körükleyip taraftarlarını da silahlandırma aşamasına geçiyorlar. Bu amaçla halk kitleleri arasındaki yapay ayrımları körükleyip kışkırtmanın ötesinde sürekli bir kitlesel çatışma korkusunu ayakta tutmaya çalışan faşistler "alevi-kürt isyanı" korkutmacasını komünizm umacısı ticaretiyle birleştiriyorlar." (Yürüyüş, 28 Kasım 1978, Sayı 190).

12 ARALIK 1978:
"FAŞİST PROVOKASYON BÜTÜN DOĞU İLLERİNİ
TEHDİT EDİYOR."

"Malatya, Sivas ve Elazığ Kentlerinin oluşturduğu Doğu faşist üçgeninde saldırılar, katliam girişimleri ve halkı faşizm karşısında suskun bırakma çabaları alabildiğine sürüyor. Tüm Doğu illerini kontrolleri altına almak için faşistler bu üç ilde yarattıkları terörü sürdürüyorlar." (Yürüyüş, 12 Aralık 1978, Sayı 192)

19 ARALIK 1978:
"FAŞİSTLERİN SIÇRAMA TAŞI OLARAK
SEÇTİĞİ MARAŞ YENİ OLAYLARA GEBE."

"Faşist parti Kahramanmaraş'ın en büyük ilçelerinden biri olan Pazarcık'ı Kahramanmaraş'la birlikte bir sıçrama taşı olarak kullanmak istiyor. Faşistler burada özellikle alevi-sünni ayrımını kullanarak olay çıkarmaya çalışıyorlar ve sınıfsal mücadeleyi saptırmaya uğraşıyorlar... Alevi-sünni, Türk-Kürt düşmanlığı yaratılmak istenmesinin, bunun körüklenmesinin acı sonuçları Malatya'da, Elazığ'da, Sivas'ta yaşandı. Bir yanda faşistlerin diğer yanda maocuların eylemleri Kahramanmaraş'ı acı olaylara gebe hale getirdi." (Yürüyüş, 19 Aralık 1978, Sayı 194)

Geçtiğimiz hafta faşist güçlerin Kahramanmaraş'ta yarattığı ve bir katliam biçimini alan "iç savaş başlatma girişimi", son yıllarda özellikle 1978'de faşist tırmanmayı izleyen herkesin geleceğini önceden görebildiği bir olaydı. Bu "iç savaş başlatma-girişimi"nin denemeleri, provaları, daha önce birçok doğu ilimizde tezgahlanmış, Kahramanmaraş olayıyla birlikte yepyeni boyutlara ulaşmıştı.

Sadece günlük gazetelerde son bir yıldaki olayların gelişimini dikkatle izleyen herhangi bir yurttaş bile bu boyutta olayların ortaya çıkabileceğini, özellikle Doğu ve Güneydoğu'da sistematik bir biçimde tırmandırılan faşist terörün bu noktaya gelebileceğini görebilirdi. Üstelik Doğu ve Güneydoğu'da tırmandırılan faşist terör, hem kışkırtma yöntemleri, hem de bu kışkırtmaların bir "soykırım"a dönüşmesi açısından, dünyanın çeşitli ülkelerinde faşist güçlerin izledikleri yöntemlerle yakın bir benzerlik gösteriyordu.

Maraş katliamı bir yılı aşan provokasyonların son perdesi

FAŞİST GÜÇLERİN PROVOKASYON YÖNTEMLERİ

Faşistlerin Doğu ve Güneydoğu kentlerinde uyguladığı kışkırtma biçimleri genellikle üç çeşitti:

1. Ölümü geniş ölçüde tepki yaratmak üzere kullanılabilecek kişilere suikastlar düzenlenmesi,

2. Kentlerin görünür yerlerine "kızıl bayrak" vb. asılarak anti-komünist koşullanmaların kışkırtılması,

3. Türkiye'de çok denenmiş bir yöntemle camilere ve ibadethanelere saldırı olayları düzenleyerek "din elden gidiyor" kışkırtmasıyla geniş toplulukların harekete geçirilmesi.

Kimi zaman da bu provokasyon biçimlerinin ikisi ya da üçü birden de kullanılıyordu. Sonuç olarak başka kentlerden gelenlerle desteklenen faşist saldırı grupları kentin çeşitli kesimlerinde oturanların evlerine, işyerlerine saldırıyor ve "ellerinden geldiğince" yakıp yıkıyor, vuruyor, öldürüyorlardı.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bu tür tezgâhların en çok düzenlendiği iller Kahramanmaraş, Elazığ, Malatya, Sivas, Urfa, Gaziantep gibi mezhep ve etnik kökenli ayrılıkların en belirgin biçimde var olduğu illerdi.

SIÇRAMA NOKTASI: MALATYA

Böylesi bir provokasyonun büyük boyutta tezgahlandığı ilk kent Malatya oldu. CHP hükümetinin kuruluşunun ilan edildiği 5 Ocak günü Malatya'da Tekel ve Sümerbank fabrikalarına MHP ve MSP eğilimli oldukları bildirilen 300 kişi işçi olarak alınıyor ve bu uygulama kentin ilerici halkının tepkilerine yol açıyordu. Faşist güçler bundan sonra saldırılarını sistematik biçimde geliştiriyorlar ve kenti "sürekli bir gerginlik" içinde tutmaya çaba gösteriyorlardı. Bunlara şu örnekler verilebilirdi:

* 13 Ocak'ta faşist gruplar Malatya'da bir liseyi işgal ederek ders yapılmasını önlediler, bu arada 10 öğrenciyi yaraladılar. Aynı gün TİS Sendikası eski genel sekreteri Necati Gülayın faşistler tarafından ağır yaralandı.

* 24 Ocak'ta Malatya'da iki kişi öldürüldü.

* 27 Ocak'ta bir mimar öldürüldü, bir kişi ağır yaralandı..

* 6 Şubat'ta 3 CHP'li bıçaklandı..

* 21 Şubat'ta üç kişinin evi bombalandı...

* 25 Şubat'ta Ülkü Ocakları Malatya Şube Başkanı derneğin yeni binasını açarken, ülkücülerin daha kararlı bir mücadeleye gireceğini söyledi.

* 10 Mart'ta faşistler bir topluluğa ateş açtı. 2 kişi öldü.

* 25 Mart'ta 2 kişinin evi bombalandı.

* 5 Nisan'da bir öğretmen öldürüldü, iki kişi ağır yaralandı.

* 15 Nisan'da üç kişi öldürüldü..

* 16 Nisan'da bir cenaze törenine ateş açıldı. Üç kişi öldü.

* 17 Nisan'da Malatya Belediye Başkanı, gelini ve iki torunu Ankara'dan adına gönderilen bir paketin patlaması sonucu öldü. Bu olaydan sonra MHP, AP ve MSP'li olduğu bildirilen gruplar saldırıya geçtiler. CHP İl Merkezi, TÖB-DER, ilericilere ait çok sayıda işyeri, matbaalar ve evler tahrip edildi. Yüzleri maskeli kişiler ilerici yurttaşları hedef aldılar. Malatya dışında demiryolunda üç gencin cesedi bulundu, olaylarda yaralanan bir genç öldü.

Bu olaydan iki gün önce faşist grupların Malatya'da "Cihada Çağrı" bildirileri dağıttıkları bildiriliyordu. Olaylar arasında 60 kişi yaralandı. Bu arada kentte açlık tehlikesinin baş gösterdiği, halkın evlerinden çıkamadığı bildirildi.

Bu bir dizi ve sistematik provokasyondan sonra Malatya'da faşist güçlerin saldırıları sona ermedi ve çeşitli aralıklarla meydana gelen olaylarda, yıl sonuna kadar toplam 17 kişi öldürüldü ve çok sayıda kişi yaralandı. Bu arada zaman zaman düzenlenen toplu saldırılarda faşistler birçok işyerini ve eğitim kurumunu tahrip ettiler.

FAŞİST ÜÇGENİN SİVAS AYAĞI VE BİNGÖL YEDEĞİ

Faşist terör'ün hızla tırmandırıldığı diğer iki il de Sivas ile Bingöl'dü. Sivas'da Şeker Bayramı'nın ilk günü meydana gelen ve uzun süre yatıştırılamayan olaylarda 5'i aşkın yurttaş öldürülüyor ve birçok işyeri ile ev tahrip ediliyordu. Sivas'taki olaylarda da saldırganlar *"komünistlerin camilere saldırdıkları"* söylentisini yayıyor ve kendilerine böylece başka destekçiler bulmaya çalışıyorlardı. Bingöl'de de yine aynı biçimde bir propaganda yürütülüyor, çevreye "Kızıl Bayrak asıldığı" söylentileri yayılıyordu. ÜGD Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu, Sivas olaylarından bir süre sonra olaylar sırasında "kışkırtıcılık yaptığı için" tutuklanıyordu. Sivas olaylarının gelişimi ise şöyle:

* 24 Ağustos'ta Eğitim Enstitüsü'nde çıkan olaylar il

merkezi [illegible] açtı. 58. Tugay olaylara müdahale etti.

* 25 Ağustos'ta ilerici bir öğretmen açılan ateşle yaralandı.
* 4 Eylül günü çıkan olaylar sonunda 5 kişi öldü. Bu olaylar nedeniyle 12 kişi tutuklandı.
* 9 Eylül günü Sivas'ta ölenlerin sayısı 10'a yükseldi.

Bingöl'de 28 Aralık günü faşistler CHP'li ve Alevi yurttaşların evlerine ve işyerlerine saldırarak tahrip ettiler.

Bingöl olayları da faşist toplu saldırı harekatının bir provası görünümünü taşıyordu.

ELAZIĞ'DA BİR YILIN BİLANÇOSU: 60 CİNAYET

Doğu Anadolu'da faşist terörün geçtiğimiz yıl en çok can aldığı bir diğer kent de Elazığ oldu. Faşist saldırı ve provokasyonlar sonucunda Elazığ'da yıl boyunca 60'ı aşkın yurttaş öldürüldü, çok sayıda yurttaş yaralandı. Elazığ'da da dikkati çeken, olayların sistematik biçimde son aylarda yoğunlaştırılarak faşist terörün tırmandırılması çabalarıydı. Elazığ'da Aralık başında aynı gün beş kişinin öldürülmesiyle sonuçlanan faşist toplu terörden sadece bir hafta öncesine göz atalım:

* 31 Ekim'de Alevilerin çoğunlukta olduğu Olgunlar Mahallesine bombalı saldırı yapıldı.
* 3 Kasım'da Eğitim Enstitüsü müdür yardımcısı bıçaklandı.
* 6 Kasım'da bir kişi daha öldürüldü.
* 9 Kasım'da bir polis bıçaklandı.
* 17 Kasım günü Milli Eğitim Müdür Yardımcısı yaralandı.
* 3 Aralık günü bir genç bıçaklanarak öldürüldü...
* 4 Aralık günü meydana gelen olaylarda 5 kişi öldürüldü.

Faşistlerin Elazığ'daki saldırıları da sistemli biçimde gelişerek tırmandırılıyordu.

Bu arada Doğu Anadolu'da birçok il ve ilçede toplu terör olayları meydana geliyor, faşist güçler bir dizi yöntemle kışkırtmalarını sürdürerek bir "soykırım harekatı" tezgahlamaya çalışıyorlardı. Bu amaçlarını ancak Kahramanmaraş'ta bu denli büyük boyutlarda gerçekleştirebildiler.

FAŞİST TERÖR KARŞISINDA HÜKÜMET

İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı, yaz aylarında yaptığı bir açıklamada Kahramanmaraş'ı "anarşinin ve terörün önlenmesinde örnek" kent olarak ilan ediyor ve bu kentteki terör yuvalarının dağıtıldığını öne sürüyordu. Kahramanmaraş'ta yığınsal bir katliama dönüşecek olan olaylar başladığında ise hükümetin kararlı bir tutum takınamayışı, olayların genişlemesine etken oluyordu.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da sistematik biçimde geliştirilen faşist terörden sadece bu terörü yaratanlar değil, aynı zamanda tüm ilerici ve demokrat güçler tarafından defalarca uyarıldığı halde, faşist odaklara karşı kararlı bir tutum almayan sözde bir "denge politikası" yüzünden faşist odakların üstüne gitmeye çekinen hükümet de sorumludur ●

MHP'nin sıkıyönetim istediği illere dikkat

MHP'nin Başbuğ'u sıkıyönetimin ilan edilen illeri ve sayısını yetersiz buldu. Sıkıyönetim ilanı için uzun süredir elinden geleni ardına koymayan Başbuğ, şimdi de İzmir, Antalya, Rize, Artvin, Diyarbakır, Tunceli, Mardin gibi faşistlerin etkin olamadıkları illerde sıkıyönetimin zorunlu olduğunu söylüyor.

Başbuğ, bu açıklama ve talebiyle, önümüzdeki günlerde sözü edilen illerde de bir sıkıyönetim ilanı için gerekçe sayılabilecek olayların işaretini vermiş sayılacaktır. Başbuğ'un sözleri, bu illerde sıkıyönetim ilan edilmemesi durumuna karşılık bir tehdit değildir de, nedir?

MHP'nin sıkıyönetim istediği iller, sıkıyönetimin "kısa süreli olması temennisini" dile getiren hükümetin dikkatle izlemesi gereken illerdir. Başbuğ'un işaretini verdiği tertiplere meydan bırakılmasının sorumluluğunu da hükümet taşıyacaktır.

İşte terörün kaynağı

YILIN SON DÖRT AYINDA MHP VE ÜLKÜCÜ KURULUŞLARIN ÜYESİ 106 KİŞİNİN TERÖR VE CİNAYET OLAYLARI İÇİNDE YER ALDIĞI SAPTANDI.

YILIN SON İKİ AYINDA 50 CİNAYET VE YARALAMA OLAYININ FAİLLERİNİN MHP VE YAN KURULUŞLARININ ÜYESİ OLDUĞU BELİRLENDİ.

SON DÖRT AYDA MHP, ÜGD, ÜOD VE DİĞER BENZERİ KURULUŞLARIN ÜYESİ 215 KİŞİ FAŞİST TERÖR OLAYLARININ SANIĞI OLARAK TUTUKLANDI.

SADECE ARALIK AYINDA, MHP VE YAN KURULUŞLARINA ÜYE 9 KİŞİ TOPLAM OLARAK 46 YIL 8 AY HÜKÜM GİYDİ.

YORUM

Ülkeyi uzun süredir kasıp kavuran terörizm dalgasının birbirinden kopuk bir olaylar zinciri olmadığı, terörizmin sistemli ve planlı olarak geliştirilerek ülkede faşist bir yönetim biçiminin oluşturulmasının hedef alındığı, ilerici ve demokratik güçler tarafından bugüne kadar ısrarla vurgulandı.

Faşist terörizmi olağanüstü boyutlara ulaştıran illegal "iktidar odağı", tüm iktidarı ele geçirme stratejisinde bugün amaçlarına doğru yeni bir adım atmış bulunuyor. Gelişmelerin terörizmin legalleşmesi ve faşist bir yönetimin bütün açıklığıyla oluşması yönünde mi sonuçlanacağı, yoksa bugünkü hükümetin faşist terör odaklarının üzerine yürüyerek faşist bir iktidar planlarını bozmaya mı yöneleceği, ülkedeki güncel durumun temel sorusudur.

Ecevit hükümetinin önünde, faşist odakların üzerine yürüme ya da yürümeme gibi bir alternatif yoktur. Faşist odakların üzerine yürüme, ya da tüm devlet iktidarını faşist güçlerin eline teslim etme gibi bir alternatif vardır. İlan edilen sıkıyönetim koşullarında, Ecevit hükümetinin faşist odaklar karşısındaki uzlaşmacı ve ödüncü politikasını sürdürmesi, kaçınılmaz olarak faşist odakların iktidarı ele geçirme stratejisinin sonuçlandırılmasına yol açacaktır. Ecevit Hükümeti, ülkedeki tek iktidar odağı haline gelmek ile, ülkeyi faşist bir yönetime bırakmak arasında kesin tercihini yapmak zorundadır.

Ecevit Hükümeti, bir sıkıyönetim ilanının dayatılmasına boyun eğerek faşist güçlerin karşısında bir mevziden daha çekilme noktasına, kuruluşundan bu yana izlediği basiretsiz politikasının sonucunda gelmiştir. Bu politikadan dönüp dönmeme kararını verme günü gelip çatmıştır.

Hükümet, faşist güçlerin iktidarı ele geçirme planlarını önleme kararlılığını gösterecekse, karşısındaki somut hedefler çok belli ve açıktır. Sadece bugüne kadar yapılan son derecede yetersiz belirlemeler bile, terörizmin gizli ve açık sorumlularını ortaya koymuştur. Sorun devlet örgütlerinin elinde çok daha geniş ve ayrıntılı biçimde olması gereken bu kanıtlara dayanarak, faşist terör ağının bütünboyutlarını açığa çıkarma ve kökünden temizleme sorunudur. Hükümet, elindeki araçları bu çok belirgin hedefe, ve sadece ve sadece bu hedefe yöneltmek zorundadır. İvedi sorun budur.

AP: Darbe ve ayaklanma çağrılarının merkezi

Kahramanmaraş katliamını izleyen ve sıkıyönetim ilanıyla tamamlanan gelişmeler, faşist bir darbe için elverişli ortamın yaratılması girişimlerinde AP'nin de MHP'yle sıkı bir işbirliği içinde olduğunu bir kere daha kanıtladı. Demirel'in başını çektiği AP yönetimi, uzun süredir hükümetin devrilmesine yol açabilecek ayaklanma denemelerine, özellikle Doğu ve Güneydoğu'da yeşil ışık yakmaya yönelik bir politika izliyordu.

AP'nin bu politikası, gerçekte yılın başında CHP hükümetinin kurulmasıyla birlikte uygulanmaya başlamıştı. Hükümetin kuruluş biçimine karşı çıkma bahanesi arkasında AP, açıkça hükümeti "gayrı meşru" ilan ediyordu. Hükümet programı görüşülürken 15 Ocak günü A. Naili Erdem şöyle diyordu:

"Bu hükümet ömürlü olmayacaktır. Ya Florya'da ya Tarabya'da, ya da bilmem hangi odada bitecektir."

AP Temsilciler Meclisi'nin 21 Ocak tarihli bildirisinde de hükümete "güvenoyu verilmiş olmasının o'na meşruiyet kazandırmaya yetmeyeceği" ilan edilerek, açıkça hükümetin devrilmesi çağrısı yapılıyordu.

Ecevit hükümetinin yerine şu ya da bu biçimde faşist bir yönetimin geçirilmesini hedef alan AP, bunun için yılın ilk yarısında hükümetin ekonomik alandaki başarısızlıkların somutlanmasını bekledi. Ancak Demirel'in Mayıs ayı sonunda dört ilde yapılan "Bayrağa Saygı"(!) mitingleriyle birlikte, kaba bir antikomünizm maskesine bürünmüş darbe ve ayaklanma çağrıları apaçık nitelik kazanıyordu:

"Bu milletin davası haklıdır: Daha evvelde bu milletin kudretini denemeye kalkan gafiller olmuştur. Toz olmuşlardır, toz!" (Demirel, 26 Mayıs 1978 İstanbul)

"Mesele daha vahim hal almadan, Türkiye Cumhuriyeti devletinin yanında olanların, Türkiye Cumhuriyeti devletinin karşısında olanları ayırt etmesi, devlete, milletin bütünlüğüne sahip çıkması gerekmektedir." (Demirel, 2 Haziran, İzmir)

Demirel, bir iç savaş bayraktarlığını da 16 Haziran'da Adana'da şöyle kanıtlıyordu:

"Pozantı'da, Karboğazı'nda, omuzunda çakmaklı tüfeği ile barut kabağından, sırtında abası, ayağında çarığından başka birşeyi olmayan bir avuç kahramanın, Menil taburunu iman gücüyle nasıl teslim aldığını, Nacın'da, Sis'te, Kars'ta Gavur dağlarında, Yüreğir ovasında yurdumuzu istila eden düşmanla nasıl yiğitçe dövüştüğünü, her sene Ocak ayının başında hatırlarız. Bunun bir anlamı vardır. Dün, nasıl vatan tehlikeye düşünce, millet şahlanmasını bilmişse, bugün de, yarın da aynı şeyi yapacağını herkes bilmelidir." "Son pişmanlık para etmez. İş işten geçmeden, komünizm canavarını boğmalıyız. Bu belayı def etmeliyiz."

Demirel, 24 Haziran'da da Erzurum'da şöyle diyordu:

"Bilinmelidir ki bu yurdun her karış toprağı bir Aziziye tabyasıdır. Türk devletine ve Türk milletine ihanet etmeye kalkanların, Türk devletinin ve Türk milletinin düşmanlarının başına gök kubbeyi geçirmek boynumuzun borcudur."

Demirel, faşist bir yönetimin oluşturulması için gerekli ortamı yaratabilmek için yurt düzeyinde ayaklanma benzeri girişimleri meşrulaştırma çabasını, 11 Ekim'de Afyon'da şöyle dile getiriyordu:

"Ülke kaybediyor, millet kaybediyor. 'Olmaz böyle şey, olmaz böyle hükümet!' deme zamanı çoktan gelmiştir. Milletimiz, devletine sahip olmayan bu hükümetin karşısında galeyan içindedir. Bu galeyan yurt sathında dalgalanmaktadır."

AP'nin, faşist bir yönetim oluşturma çabalarında MHP'ye omuz vermesi, Parti'nin Ekim ayında yapılan 9. Büyük Kongresinden sonra en açık biçimleri aldı. Kongrede kabul edilen Temel Meseleler Komisyonu Raporu'nda, meclislerden çekilme tehdidi savruldu. Bu, ülkede bir darbe hazırlığı içindeki faşist güçlerin harekete geçmesi için işaret verme anlamını taşıyordu. Kongre'nin bu kararı MHP tarafından alkışlarla karşılandı. Kongre kararları arasında yer alan, doğrudan doğruya işçi sınıfının haklarına saldırı önerisi, AP'nin "faşizmin güçlerini kendisinde toplama" çabasının nedenlerini ortaya koyuyordu.

MHP'nin Başbuğunun Kasım ayında yaptığı "direnme" çağrısının aradan bir ay bile geçmeden AP Genel İdare Kurulu bildirisinde de tekrarlanması, faşist güçlerin iki odağı arasındaki paralelliği ortaya koydu.

Demokrasi M
Çetin Bi

ZEKİ KILIÇ

Gelişen olaylar dizisi, şimdilik sıkıyönetim ile noktalandı. Önümüzdeki gelişmeleri, bu gelişmelerin olası sonuçlarını doğru değerlendirebilmek için bugünü yaratan dünün hata ve tersliklerini tekrar da olsa yeniden gözden geçirmemiz gerekmektedir.

12 Mart'tan önce, başta MHP olmak üzere bütün faşist örgütler, AP hükümetinin şemsiyesi altında hem örgütleri yaygınlaştırıp etkinleştirmişler, hem de talim kampları kurarak profesyonel vurucu timler ve caniler yetiştirmişlerdir. 12 Mart faşist rejimi ve onun elindeki sıkıyönetim, MHP'nin ve ona bağlı ya da "bağlı olmayan" diğer faşist örgütlerin ve vurucu timlerin destekçisi, çoğu zaman da onlar adına hareket eden bir araç olarak kullanılmıştı.

CHP'NİN İKTİDAR OLUP OLAMAMASI

Kısa süreli CHP-MSP koalisyon hükümetinden hemen sonra kurulan MC hükümeti, faşistlerin devlet aygıtı içinde örgütlü bir şekilde yerleşmesine gereken olanakları sağladı. Faşist örgütler, yasaları, kuralları ve gelenekleri bir kenara iterek, temel örgüt yapılarına ve disiplinlerine bağlı obalar, hücreler ve timler oluşturdular. Devlet kuruluşlarının hemen her alanına yerleştirdikleri faşist birimler, mevcut işleyişe alternatif bir işleyiş haline geldi. Giderek birçok yerde, faşist örgüt birimleri, mekanizmanın tümüne kendi kurallarını egemen duruma getirdi. Düzenlemeler yasalara, yönetmeliklere göre değil; faşist örgütlenmenin işleyiş kurallarına göre ayarlandı.

Bu durum, demokrasi mücadelesinin önüne ciddi bir engel olarak dikildi ve çözümü güncel, ivedi olan bir sorun haline dönüştü. MC'nin düşürülmesi, bu nedenle kitlelerin aktif bir istemi oldu. CHP'nin demokratik toplumsal muhalefetin odağı olarak gösterilmesi için, böylece elverişli bir ortam elde edildi.

Kitlelerin, MC'nin faşizmi sürekli tırmandıran politikası ve uygulamaları karşısındaki tepkisi, CHP'nin hükümet olabilme durumuna gelmesiyle sonuçlandı. CHP'nin gerçekten iktidar olup olamaması bu noktada önem kazanıyordu.

SIKIYÖNETİMİ HAZIRLAYAN ORTAM

CHP hükümetinin, gerçekten iktidar olabilmesi, kendisi açısından talihsizlik sayılan sıkıyönetime başvurma durumuna düşürülmemesi için aşmakla yükümlü olduğu iki temel engel vardı: Bunlardan biri, CHP'nin kendi ikircikli, uzlaşmacı tutumundan uzaklaşması, kitlelerin aktif desteğini koruması, korumaktan da öte örgütlü kitlesel güce olan ihtiyacı gözardı etmemesiydi. Diğeri ise, ikinci bir iktidar odağı durumuna gelen faşist örgütlerin ve çetelerinin tasfiyesi ve kaynağının kurutulmasıydı. CHP hükümeti, her iki koşulun da gereklerini yerine getirmedi.

CHP iktidarının yerine getirmekle yükümlü olduğu bu temel görevler karşısındaki vurdumduymazlığı, işleyiş kuralları ve uygulama araçlarıyla demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlayan ve kullanılmasını engelleyen bir yönetim biçimine bürünebileceği geçmiş uygulamalarla kesinlikle belli olan sıkıyönetime ortam hazırladı. Tüm çaba ve uyarılara rağmen, sıkıyönetimin gelişini önleyecek, bunu getirmek isteyenleri caydıracak yeterli ve etkin kitlesel örgütlü gücün oluşturulamamış olması, faşist güçlerin mevzi kazanmasına olanak yarattı.

DEMOKRATİK MEVZİLERİ KORUYUP GELİŞTİRMEK

Şimdi başlıcagörev bir yanda sıkıyönetimli koşullarda olduğumuzu bilerek, demokratik hak ve özgürlüklerimizi, sahip olduğumuz mevzileri korumak; bunları kıskançlıkla savunmak ve demokratik mevzilerimizi kolay kolay terketmeyeceğimiz yolundaki kararlılığımızı göstermektir. Diğer yandan da, sıkıyönetimin en kısa sürede yürürlükten kalkması için olması gereken uğraşıyı kararlılıkla verebilmek, kitlelerin, demokrat ve ilerici güçlerin ekonomik ve demokratik haklarına kısıntı getirecek, onların örgütlerini zaafa sürükleyecek veya ortadan kaldırmaya yönelecek girişimler karşısında suskunluk ve hareketsizlik içine girmemektir.

Bilinmelidir ki, demokrasi mücadelesi, yalnızca yasaların çerçevesi içerisinde tutularak ele alınamaz. Demokratik hak ve özgürlüklerin özünü sınırlayan, onun çerçevesini daraltan yasalar, toplumsal mücadelenin nesnel gelişimi ile aşılır. İşçileri, emekçileri ve demokratik güçleri, kısacası, toplumun ezici çoğunluğunu hedef alanlar, onların diş sökercesine kazandığı örgütlenmesini, bu demokratik hakları gasp etmek isteyenler adına baskı oluşturanlar karşısında kitlelerin suskunluğunu ve pasifliğini beklemek kimsenin haddi olmamak gerekir. Bu tür girişimlere karşı mücadele etmek, sadece bir zorunluluk değildir. Bu doğrultudaki mücadele hiç bir gerekçe ile üzeri örtülemeyecek bir meşruluğu ve haklılığı içermektedir.

"Sıkıyönetimin anayasal demokratik hak ve özgürlükleri fiilen ortadan kaldıran bir yönetim biçimine bürünebildiği yakın tarihimizde görülmüştür."

CHP'NİN KONUMU NEDİR?

Bugün gelinen noktada da, şu sorulara yanıt vermek gerekmektedir. Demokratik hak ve özgürlüklerimizi bütünüyle ortadan kaldırmayı amaçlayan faşist tehlike karşısında, CHP'nin ve Hükümetinin konumu, 12 Mart muhtıralarıyla veya MC partileriyle özdeşleştirilebilir mi? Ya da, sıkıyönetim, tek başına ele alınabilir, hükümetlerden ve burjuvazinin partilerinden ya da bütünüyle burjuva devlet aygıtından soyutlanabilir mi? Daha dün kimileri tarafından bilimsel sosyalizm adına, devrimcilik adına CHP'ye koşa koşa gidilerek oy verildi. Bununla da yetinilmeyerek CHP tek seçenekmişçesine ortaya kondu ve ona oy verdirilmeye çalışıldı. Bu yönde davranmayanlar ise "faşizmin ekmeğine yağ sürüyorlar" diye suçlandı. CHP iktidara geldikten sonra ise, CHP ve hükümeti, MC ile özdeşleştirilmekte ve böylece bütünü ile demokrasi mücadelesi açısından yok sayılmaktadır. Burjuvazinin oluşturduğu toz duman içerisinde, her sorunun çözümüne mutlak anlamda "Ya o, ya diğeri" türünden bir mantıkla yaklaşılmaktadır.

Öte yandan, burjuvazi sıkıyönetimi, kendi başına ve sorumluluğu sadece komutanlarına ait bir mekanizma olarak göstermeye titizlikle çabalamış ve çabalamaya da devam etmektedir. MC partileri, sıkıyönetimin hükümet çıkarları doğrultusunda işlev görmemesini ısrarlı bir şekilde ileri sürerlerken; burjuva basınının en yüksek tirajlı gazeteleri ise, Ecevit hükümetinin sıkıyönetime ilişmemesini yaygınlaştırmaya gayret etmektedir, Bir kısım iyiniyetli, ilerici ve demokrat çevre ile maocu-goşist akımlar, burjuvazinin oluşturmaya çalıştığı bu ideolojiyi, bir başka biçimde ve kılıfla aynen sürdürmektedirler.

DEVLET AYGITI VE PARÇALARI

TİP Başkanlık Kurulu'nun sıkıyönetime ilişkin bildirisinde, "unutulmamalı ki, sıkıyönetim komutanları resmen hükümete bağlıdır. Ne yapılırsa hepsinden hükümet sorumlu olacaktır; hiç bir gerekçe ve neden sıkıyönetim süresince yapılacakların sorumluluğundan, hükümeti kurtaramaz. Bu hükümetin sorumluluğunu da CHP ve Genel Başkanı Ecevit taşımaktadır" denilerek, burjuvazinin oluşturmak istediği ideolojik kampanyanın önüne önemli bir engel konulmuştur.

Gerçekten de, devlet aygıtı, işlevleri, görevleri ve karşılıklı ilişkileri bakımından çok sayıda birimden oluşur. Bunlardan herbirinin kendine özgü bir işlevi, görevi ve sorumluluğu olsa bile, herbiri, bütünün genel işleyiş ilkelerine bağımlı ve uyumlu olarak çalışır, iş görür.

Burjuvazi, devletin sınıf temellerini gözlerden kaçırtmak için gerek duyduğunda parçalardan biri-

...ücadelesi ve ... Dönem

...Bardakçı'nın cesedi bir ...nin bagajında Ankara'ya ...ürüldü

İçişleri Bakanı Ulaş Bardakçı'yı öldüren polisi alnından öptü

TİP SANIK SANDALYESİNDE

Milliyet YILIN ADAMLARINI VE OLAYLARINI SEÇTİ

TÜRKİYE'de

DÜNYA'da

1971'den 1972'ye

ni tek başına ele alarak, bütünün üzerini örter. Kimi zaman kitlelere herşeyin sorumlusu olarak bürokratik işleyiş, adliyenin yetersizliği ve yavaş iş görmesi, kimi zaman da kolluk kuvvetleri, sıkıyönetim vs. gibi durumlar sistemin ve onun devlet yapısının bütününden soyutlanarak sunulur.

TALEPLERİN YÖNÜ CHP HÜKÜMETİDİR

Sıkıyönetimle girilen ve koşulları düne göre değişik ortamda. elbette olacak olanlardan yönetici durumunda olanlar sorumludurlar. Ancak asıl sorumluluk, sıkıyönetim ilanına karar vermiş olan CHP hükümetinin olacaktır. İşçi ve emekçi sınıflar, ilericiler, demokratlar ve sosyalistler açısından muhatap, CHP ve onun oluşturduğu hükümettir. Bu nedenle de, talepler ve uyarıların yönü hükümet olacaktır.

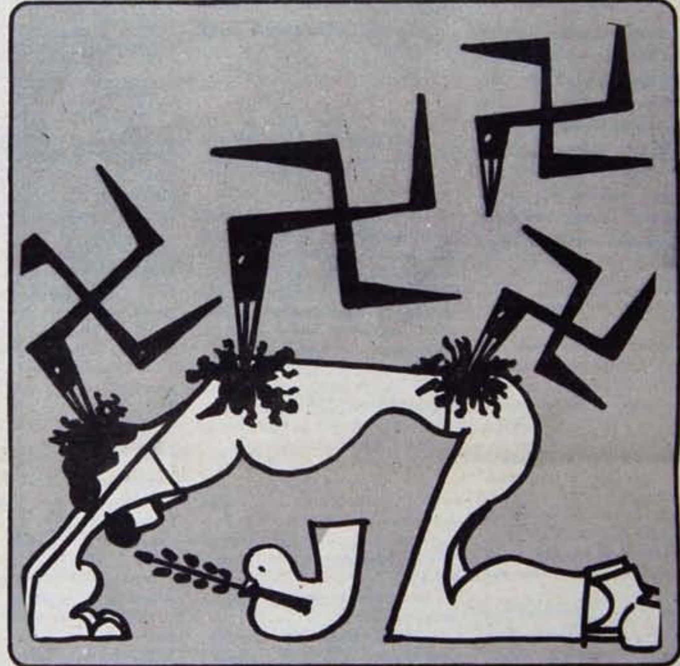
MC partileri ve özellikle MHP ve diğer faşist örgütler, bugüne kadar tırmandırdıkları faşist terörün yasal terör haline getirilmesini istemektedirler. Faşist güçlerin bu hesaplarını boşa çıkartmak, oyunlarını bozmak, toplumun demokratikleşmesinden yana olan güçlerinin mücadelesiyle mümkün olacaktır. İşçi ve emekçi sınıflar ve örgütleri, ilerici ve demokrat güçler, hangi gerekçe ile olursa olsun CHP hükümetinin bu anlamda göstereceği tereddüde, ikircikliğe olanak tanınmamak durumundadır.

SOMUT KOŞULLARIN SOMUT TAHLİLİ

Somut koşulların somut tahlilini yapmak, özellikle böyle dönemlerde önem ve anlam kazanır. Savunma yapmadan, savunmanın anlamı ve önemi kavranılmadan, taarruz yapılamaz. Aslında her iki mücadele türü de, özünde aynıdır. Biçimler farklıdır. Nesnel ve öznel koşullar, savunmayı gerektiriyorsa; bu koşullara taarruzun biçim ve ilkeleri uyarlanamaz. Israr edilirse, sonuçta başarısızlık ve maceracılık deneyinden başka elde birşe kalmaz.

Burjuvazi ile son hesaplaşma denilen çetin ve zor dönemlerin mücadele biçimleri, ancak koşullar nesnel olarak gerektiriyorsa hedef olarak alınabilir; bu çerçevede bir çalışmaya girilebilir. Dünya işçi sınıfı hareketi bunu kanıtlayan yüzlerce deneye sahiptir. Zaten, bu mücadele biçiminden diğerine geçiş, an meselesi değildir. Bu da bir süreçtir. Sürecin uzunluk ya da kısalığını koşullar belirler. Koşulları dikkate almadan, biçim tutsağı olan maceracı eğilimler, çılgınlıktan öte bir işlev görmezler, görmemişlerdir. Ama bu çılgınlık, sadece kendileri ile de sınırlı kalmamıştır. Kendileriyle birlikte, toplumun tümüne de zarar veren, onları baskı altına almaya yönelen her türden girişimin de gerekçesi olmuştur.

Bu yüzden, demokratlar, ilericiler, sosyalistler aynı zamanda provokasyonlara karşı da son derece duyarlı olmak zorundadırlar. Duyarlıktan da öte, maceracı akımlara karşı aktif bir mücadelenin de içerisinde olmak durumundadırlar.

"TEK GEÇERLİ ÖNLEM FAŞİST ÖRGÜTLERİN DAĞITILMASIDIR"

Ülkemizde son olaylar ve sıkıyönetim ilanı çeşitli kuruluşlarca değerlendirilmekte ve görüşler açıklanmaktadır. Görüş açıklayan kuruluşlar arasında üniversiteler ve diğer yüksek öğretim kurumlarının yetkili kurulları da bulunmakta. ODTÜ İdari İlimler Fakültesi Genel Kurulu'nun yaptığı değerlendirme demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkılması açısından önem taşıyor.

ODTÜ İdari İlimler Fakültesi Kurulu yayınladığı kararda "uzun yıllardır faşist güçlerin doğrudan yönlendirmesi ile gelişen vahşi saldırıları"derin bir üzüntü ile kınar-ken, Kahramanmaraş olaylarını "artık ardına saklanacak bir bahane aramağa dahi gerek duymayan faşist saldırıların yaygınlaştırılması" olarak saptamakta.Fakülte Kurulu kararı şöyle devam etmekte: "kolluk kuvvetlerinin Kahramanmaraş-taki insanlık dışı katliamı önlemekte yetersiz kalışları, siyasal iktidarın bugüne kadar, saldırı odakları üzerine gitmekteki kararsız tutumundan kaynaklanmaktadır. Bunu gözönüne alan Kurulumuz, benzeri katliamların yinelenmemesi için alınabilecek tek geçerli önlemin faşist örgütlerin dağıtılması olduğunu vurgular." Fakülte kararında daha sonra Hükümetten etkili önlemleri alması beklenirken, unutulmaması gereken bir noktanın da "Anayasada öngörülmesine rağmen, sıkıyönetimin anayasal hak ve özgürlüklerin ayaklar altına alınabildiği bir yönetim biçimine bürünebileceği" olduğuna işaret edilmekte ve "yakın geçmişimizde örneği görülen böyle bir gelişmeyi önlemek için" Kurulun "gerekli denetim ve gözetim sorumluluğunun siyasal iktidarda olduğunu hatırlatmaya; sıkıyönetim uygulamasının temel hak ve özgürlüklerin, askıya alınmasına gerekçe olmaması için, uygulamanın yasal ve fiili sorumluluğunu taşıyan siyasal iktidarı olağan demokratik sisteme en kısa zamanda dönüşü hedef alarak, önlemlerini bu yönde belirlemesini önermeye" karar verdiği açıklanmaktadır.

Türkiye'li işçiler, Türkiye ve Belçika hükümetlerini suçluyor

BELÇİKA'DA MODERN KÖLELİK

DOĞAN ÖZGÜDEN
Brüksel'den yazıyor

Dil kavgası yüzünden yeniden bunalıma ve ardından erken seçime sürüklenen Belçika'da, birçok burjuva politikacının seçim kampanyasında kullandığı silahlardan biri de, "yabancı düşmanlığı"ydı. Özellikle Liberal Parti'ye mensup adaylar, her seçim konuşmasının önemli bölümünü şu hezeyanlarla dolduruyorlardı:

"Yabancı, evine dön!"

"Belçika'da yabancı işçiye yer yok!"

Kapitalist sistemin içine sürüklendiği bunalımın, bu bunalımın doğal ürünü olan işsizliğin sorumlusu, sanki yabancı işçiler'di ve sanki bu yabancı işçiler kapıdışarı edilirse, "şomaj basma" (işsizlik sigortasından para alabilmek için yapılan günlük yoklamanın Türkiye'li işçiler arasındaki ifadesi) kuyrukları sanki birdenbire kısalacak, sanki 1929 büyük bunalımının hortlayan görüntüleri birdenbire ortadan kalkacaktı!

Bunun böyle olmadığını Belçika politikacıları da pek iyi biliyorlardı. Biliyorlardı ki, bugün Türkiye'li, Arap, Yunanistan'lı, İtalya'lı işçilerin çalıştığı en ağır ve pis işlerde çalıştıracak Belçika'lı bulmak çok zordu, yabancılar dışarı edilse bile, kilometrelerce yeraltına inecek maden işçisi, gökdelenlerin inşaatında çalışacak inşaat işçisi, sokakları temizleyecek çöpçü Belçika'lıların arasından pek çıkmayacaktı. Belçika'lı böylesi işlerde çalışmaktansa, hergün şomaj basıp işsizlik sigortasından geçinmeyi yeğleyecekti.

Ama beyinler bir kez yabancı düşmanlığına şartlanmışsa, mantıksız da olsa "Yabancı, evine dön!" sloganı oy pazarında geçerliydi ve bunun içindir ki, seçim kampanyası boyunca bol bol kullanıldı.

Seçimlerin üzerinden birkaç gün geçmişti ki, Belçika radyolarının hoparlörlerinde, televizyonlarının ekranlarında ve gazetelerinin manşetlerinde yabancı işçilerin cevabı bir şamar gibi şakladı:

"Kapitalistlerin örgütlediği modern kölelik!"

"Belçika ile Türkiye arasında kaçak işçi trafiği!"

"Türklerden çalıştırmak için rüşvet alınıyor!"

"Türkler, patronları ve polisi suçluyor!"

......

TÜRKİYE'Lİ İŞÇİLERİN BASIN TOPLANTISI

19 Aralık 1978 günü saat 10.30'da, Ortak Pazar merkezinin hemen yanıbaşındaki Uluslararası Basın Merkezi'nin salonunda Türkiye'li maden işçileri gerçekleri açıklıyorlardı. Fransızca, flamanca notlar alınıyor, Televizyon kameraları, radyo mikrofonları çalışıyordu. Basın toplantısını düzenleyen Türkiyeli İşçiler Kültür Merkezi'nin sözcüsü, Türkiye'li maden işçileri adına itham ediyordu:

"Yıllardır mal gibi alınıp, satılıyoruz, kiloyla, metreyle... Haraca bağlanıyoruz... Ezilip, horlanıyoruz... Patron-Polis-Konsolosluk üçgeninin cenderesi altında iliklerimize kadar sömürülüyoruz. Yetti artık!"

Ve sonra belgeler, rakamlar sıralanıyordu.

Kim getirmişti bu Anadolu çocuklarını, bu dilini, töresini bilmedikleri yaban ellere? Kim indirmişti onları kilometrelerce derinliklerdeki maden ocaklarına?

Yıllar var ki, Belçika'lı patronlar, mezbahaya sığır sevkeder gibi, gepegenç, tuttuğunu koparan Anadolu köylülerini kafile kafile devşirip sürmüşlerdi, Belçika'lıların artık inmedikleri ocaklara... Mültinasyonallerin demirçelik sanayileri, onların alınterleriyle ıslanan kömürlerle işlemişti yıllar boyu, onların emekleriydi servetlerine servet katan Belçika'lı patronların, Amerika'lı patronların, Alman patronların.

Ama sonra ne olmuştu?

Kapitalizmin kaçınılmaz krizi tüm ağırlığıyla çökmüştü bir kabus gibi Belçika ekonomisinin üzerine. Demirçelik fabrikaları birbiri ardına kapanmaya başlamış, bandlar durmuş, üretim fazlaları depolarda paslanmaya yüz tutmuştu.

Ve yıl 1974. Ağustos'un sıcak günlerinde Belçika'ya göç durdurulmuştu.

Bundan sonrasını, işçilerin kendi ağzından dinleyelim:

TİKM Sekreteri Hüseyin Çelik Belçika Televizyonunda

LİMBURG MADENLERİNDE İŞÇİ SİMSARLIĞI

"Son istatistiklere göre, Belçika'da en azından 65 bin göçmen Türkiye'li işçi var. Bunların en azından 25 bin'i Limburg madenlerinde yada Genk'teki Ford tesislerinde çalışır.

"Belçika ile Türkiye arasında mevcut anlaşmaya rağmen, Türkiye'li işçilerin bu madenlere getirilişi, tamamen patronların kendi çıkarlarına göre kurdukları, Mafia'ya taş çıkartacak bir sistem içinde yapılagelmiştir.

"Patronların işçi getirtme siyasetinin esası, işgücünü mümkün olduğunca ucuza maletmektir. 1974'den önceki yıllarda bu siyaset, Türkiye'den kilosuna, boyuna, sağlık durumuna göre 'kaba kuvvet' devşirmek şeklinde uygulanmıştır. Türkiye'li işçiler, Belçikalı'lara göre daha düşük ücretlerle, konut, eğitim, sağlık bakım olanaklarından yoksun şekilde madenlerde çalıştırılmağa başlanmıştır.

"Göç resmen durdurulduktan sonra ise, tüm 'işsizlik' edebiyatına rağmen, maden patronları, Türkiye'den işçi getirtmeğe devam etmişlerdir.

"Çünkü, üretim düşse bile, yine de devam etmekte, ve madenciye ihtiyaç sürüp gitmektedir. Daha önce sapasağlam getirtilen yabancı işçiler 5-10 yılda ağır çalışma koşulları altında sık sık hastalanır hale geldikleri yada tamamen çalışamaz duruma düştükleri için, yerlerine yenilerinin alınması gereklidir. Belçikalı'ların madene inmeye hiç niyetleri yoktur. Şu halde, yine, göç durdurulmuş olsa da, yeni yabancı işçiler bulmak gereklidir.

"Kısacası, patrona kaçak temin edilmiş işgücü gereklidir.

"İşte bu aşamada, ortaya, patronların hizmetindeki Türk tercümanlar çıkmaktadır. Asıl görevi, dil bilmeyen yabancı işçilerin sorunlarının çözümüne yardımcı olmak olan bu tercümanlar, kısa sürede patronların köle devşiricileri durumuna dönüşmüşlerdir.

"Belçika'da tercümanlar, uluslararası anlaşmaların ve Belçika yasalarının hükümlerini diledikleri çiğneyebilirler. Çünkü sadece patronun adamı değil, aynı zamanda yasaları uygulamakla yükümlü Belçika Polisi'nin ve Türk Konsolosluklarının da adamıdırlar. Tercümanların kanunsuz ve yolsuz uygulamaları, onların da işine gelmektedir.

"Göç resmen durdurulduğu zaman, belli koşullara sahip yabancı işçiler için, belli bir süreye kadar çalışma izni alma olanağı da tanınmıştı. 1974 yılında tercümanlar, 15 bin'den 50 bin frang'a kadar varan rüşvetlerle, durumlarını kitabına uydurarak, binlerce işçiyi madenlere taze kuvvet olarak yerleştirmişlerdir.

"Bu süre bittikten sonra, bu işçi simsarlığı durmamış, rüşvet karşılığı çalışma izni çıkartma, madene yerleştirme işlemleri devam edegelmiştir.

"Bu simsarlık, Belçika patronlarını, polisinin ve Türk Hükümeti temsilcilerinin de işine gelmektedir. Bir kez patron, düşük ücrete ve ağzını kolay kolay açamayacak bir kol emeğine sahip olmaktadır.

"Polis, bu kanunsuzluğa göz yummaktadır, çünkü tercüman, kanunsuz olarak işe yerleştirdiği işçiler her zaman tehdit altında tutabilmekte, sendikal ve siyasal bilinçlenme ve örgütlenmelerini engellemekte, gerektiğinde grev kırıcılığı yapmaktadır. Üstelik, işçiler hakkında polise sürekli jurnallemede bulunmaktadır.

"Yurt dışındaki Türkiye'li işçilerin yardımcısı olmak şöyle dursun, onları sadece döviz makinesi olarak gören Türk konsoloslukları da, bu tercümanların şahsında en iyi işbirlikçilerini bulmuşlardır. Çünkü, işçileri kendi siyasal ve ideolojik disiplinleri altında bu tercümanlar sayesinde tutmakta, ilericiler hakkındaki ispiyonu onlardan almakta, döviz toplama kampanyalarını onlar aracılığıyla yürütmektedirler."

BİR YANDA CAMİ, BİR YANDA MEYHANE!

Açıklamanın bu safhasında TİKM sözcüleri, gazetecilere yazılı belgeler sunuyorlar. İşçiler tarafından yazılmış, imzalanmış belgeler. Bunların orijinalleri daha önce Belçika Kraliyet Savcılığı'na verilerek resmen soruşturma açılmış durumda.

Soruşturmanın konusu, Winterslag madenlerinin Türk tercümanı Zeki Agırer'in işçi simsarlığı.

Halen Brüksel'de oturan 42 yaşındaki Mehmet Can, imzalı dilekçesinde şöyle diyor:

"1974 yılında çalışma izni almak isteyenlerdenim. İzni alabilmek için herşeyden önce patron bulmak gerekiyordu. Patron aramağa başladım. Winterslag kömür madenlerinin işçi aldığını söylediler. Oraya gittim. Dil bilmediğim için, madenin tercümanı Zeki Ağırer'i buldum. Tıbbi kontrol, göğüs filmi, çalışma karnesi ve oturma izni için 15.000 Belçika Frangı vermem gerektiğini söyledi. Hollanda'daki akrabalarımdan 1000 Florin borç alarak kendisine bu parayı verdim. Sonradan bu paranın tamamen rüşvet olduğunu öğrendim. Daha sonra benden kendisi için ve Genk Belediyesi'nde görevli Marti adında birisi için tekrar para istedi. Reddettim. Bunun üzerine işten atıldım."

Bu da, Winterslag'da oturan Niyazi Kolkıran'ın dilekçesi:

"Winterslag madenine girebilmek için ilk kez 1 Kasım 1977'de başvurdum. Liege'de oturan Bekir Taş adındaki bir tanıdığım, Winterslag madenindeki tercüman Zeki Ağırer'in para karşılığı beni işe aldırabileceğini söylemişti. Bu parayı ödemek istemediğim için, doğrudan doğruya ocağın personel şefine başvurdum. Kolu kesik Belçikalı bir memur, bana iş olmadığını söyledi. Bir hafta sonra tekrar gittim. Aynı memur bana bu kez tercüman'ı görmemi söyledi. Tercüman Zeki benden işe aldırmak için 15.000 Frank, camiye yardım için de 5.000 Frank istedi. Parayı Bekir Taş aracılığıyla ödeyerek işe girdim ve çalışmaya başladım."

Tercüman Zeki, işçilerin yoğun olduğu bölgelerde onları kontrol altında tutmak için Konsolosluk tarafından kurdurtulan Türk işçi derneklerinden birinin de başkanı. Derneğin tüzüğünde işçilerin kültürel, sportif ihtiyaçlarının karşılanması amaç olarak gösterildiği halde, bugüne kadar yapılan tek şey, Winterslag'da bir cami kurmak.

Kardeşleri vasıtasıyla bölgede çeşitli meyhaneler ve eğlence yerleri işletirken, tercüman Zeki'nin bir başka uğraşı da, cami yaptırmak. Kendi ifadesine göre cami 5 milyon Belçika Frangı'na malolmuş.

Oysa, işçilerin ifadesine göre, caminin 1,5 milyon BF'den fazlaya malolması olanaksız. Çünkü caminin arsası belediye tarafından 99 yıl süre ile karşılıksız olarak verilmiş. İnşaat ise, eksperlerin değerlendirmesine göre, en fazla 1,5 milyon frang'a gerçekleştirilebilir.

Aradaki 3,5 milyonun hesabını Tercüman Zeki vermeye hiç yanaşmıyor.

Bu paralar, bir yandan işe alınan işçilerden, yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi, rüşvetle toplanıyor. Öte yandan, her cuma günü, namazdan sonra, işçilerin dinsel duyguları sömürülerek salma çıkarılıyor. Toplanan paralar için makbuz verildiği görülmemiş.

CSC/ACV Sendikası Türk Temsilcisi Muharrem Karaman

Derneğin denetçisi Ahmet Tanrıöven, bu yolsuzlukla ilgili bir rapor vermiş, bu rapor da başkan Zeki Ağırer tarafından basınaltı edilmiş.

İşçilerin tek başlarına bu yolsuzlukların üstüne gitmeleri de mümkün değil. Zira, tercüman Zeki'nin meyhanelerinde, eğlence yerlerinde en gedikli müşteriler, Türk konsolosluklan mensupları. Bölgeye her giden konsolosluk mensubunun, ilk aradığı adam Tercüman Zeki.

CHP İKTİDARA GELDİ, YİNE DEĞİŞEN BİR ŞEY YOK

Soruyoruz:

"CHP, yurt dışındaki işçileri güvenceye kavuşturmak iddiasıyla iktidara geldi. Bir yıldır değişen bir şey yok mu?"

TİKM Genel Sekreteri Hüseyin Çelik cevaplıyor:

"Değişmek şöyle dursun, Tercüman Zeki CHP'li geçindiği için, cüretini daha da artırdı. İki yıldır gelip giden CHP yöneticilerine bu durumu yansıttık, ilgilenen olmadı, eski tas, eski hamam.

"Geçenlerde Brüksel'e yeni büyükelçi atandı. Gelir gelmez ilk yaptığı iş, Winterslag'a gidip tercüman Zeki'ye şeref vermek oldu. 'Hükümet de, konsolosluk da, elçilik de, polis de arkamda; bana karşı çıkanı yaşatmam' diyor. Adamı koskoca Türkiye Büyükelçisi'yle beraber karşılarında görünce, inanmamak mümkün mü?"

Dinsel duyguları sömürme yöntemi o kadar cüretkar işletiliyor ki, maden ocağında çalışan tüm Türkiye'li işçilerin ücretlerinden her ay vergi gibi, sigorta primi gibi, bir de "cami parası" kesiliyor. Birkaç işçi buna karşı çıkacak olmuş. Kendilerini derhal ocağın kapısında bulmuşlar.

Kapı dışarı edildi mi, ardından sınırdışı edilme tehlikesi var. Zira, Belçika'nın astığı astık kestiği kestik Yabancılar Polisi, "geçim olanağına sahip olmayan yabancı işçiyi istediği zaman sınırdışı etme" yetkisine sahip.

Bu patron-polis-konsolosluk üçgeninin işleyişini, CSC/ACV Sendikası Türk Temsilcisi Muharrem Karaman da doğruluyor: *"Bu konuda bize de sık sık şikayetler yansıyor. Ama çeşitli uyarılara rağmen, ne Belçika makamlarından, ne de Türk makamlarından bu konuda herhangi bir olumlu müdahale gelmedi."*

Hüseyin Çelik'in söylediğine göre, Belçika İş ve İşçi Bulma Kurumu da bu işçi simsarlığından rahatsız olarak Belçika polisine şikayette bulunmuş, o dahi bir sonuç alamamış.

Kraliyet Savcılığına resmen şikayet dilekçesi veren işçilere soruyorum:

"Bundan sonra ne olacak? Şikayetlerinizden sonuç alacağınızdan umutlu musunuz?"

Cevaplıyorlar:

"Biz 5 kişi verdik dilekçeyi. Sonuna kadar gideceğiz. Bıçak kemiğe dayandı. Daha 10 kadar işçi var dilekçe verecek. Elbette tercüman Zeki, fedailerini seferber ederek bize tehditlerde bulunacak, gözdağı verecek. Ama bu iş bu kadar açığa çıktıktan, radyoya, televizyona, basına yansıdıktan sonra korkumuz yok gayri. Elbette Belçika'da olsun, Türkiye'de olsun, ilericiler bizi yalnız bırakmayacak, bu üçlüye daha fazla ezdirtmeyecek bizi.."

BU GÖÇ SİYASETİ DEĞİŞMELİDİR

Konsolosluk çevreleri, işçi simsarı tercümanları, "Doğu Anadolu'daki ağaları savunma" mantığı içinde savunuyorlar.

"Ne yapalım? Türk işçileri yabancı dil bilmiyorlar, derdini anlatamıyor, kendi işini kendisi halledemiyor. Bu tercümanlar da olmasa, daha fazla ezilirler, daha fazla sömürülürler."

Hatta, işçilerin bu tercümanlara verdikleri rüşvetleri, sırf iş bulabildikleri, işlerini hallettirdikleri için "helal" saydıklarını söyleyenler de var.

Bunu hatırlatıyorum. Karşı çıkıyorlar:

"Geçti o günler. Evet, bir zamanlar işçi bunlara muhtaçtı. Ne deseler, boyunları kıldan inceydi. Ama 15-20 yıldır, buralarda Türkiye'li işçi çocukları yetişti. Flamancayı, fransızcayı ana dili gibi konuşan gençler var. Biz diyoruz ki, ocaklarda tercümanlar patronlar tarafından tayin edilmesin, işçiler tarafından seçilsin. Bizimle hemdert olanlar gelsin bu görevlere..."

TİKM sözcüleri, Belçika basınına açıkladıkları istekleri bir daha tekrarlıyorlar:

"Mesele sadece tercüman meselesi değil. Göç siyaseti, artık patronların siyaseti olmaktan çıkartılmalıdır. Uluslararası anlaşmalara göre saptanmış kurallar eksiksiz uygulanmalıdır.

"Türk Hükümeti ise, artık bizleri sadece döviz makinesi olarak görmekten vazgeçmelidir. Yaşımıza, boyumuza, kilomuza göre satıldık biz. Ama insanız, işçiyiz. Bizi herşeyden önce Türk Hükümeti'nin koruması gerekir. Ama böyle işçi simsarlarıyla, işçi simsarlarına arka çıkan dış misyonlarla olmaz bu koruma... Herşeyden önce işçiden yana bir göç siyaseti... Sonra bu siyaseti doğru dürüst uygulayacak dış görevliler...

"Başbakan Ecevit, Avrupa kapitalistlerinden birkaç milyar dolar kopartabilmek için, defalarca Brüksel'in kapısını aşındırdı. Tam bağımsızlık bekliyorduk, bu birkaç milyar dolar uğruna Amerikan üslerini yeniden açtı, vermediği ödün kalmadı. Oysa biz gurbetteki işçiler her yıl bir milyar dolar'a yakın döviz sağlıyoruz Türkiye'ye... Beklediğimiz tek şey, biraz ilgi, bir Yunanlı, bir İspanyol, bir İtalyan göçmen işçisinin sahip olduğunca güvence, onurumuza saygı. İşte belgeleriyle açıkladık. Bekliyoruz şimdi. Hükümet, bu patron-polis-konsolosluk üçgenine karşı ne diyecek?"

"Ve yine bekliyoruz. Seçim kampanyasında 'Yabancı işçi, evine dön!' çığlıkları atan Belçika politikacıları şimdi ne yapacak?"

Belçika maden bölgesindeki Türk getto'ları

Köle devşirmenin kısa öyküsü

Savaş sonrası ekonomik genişleme döneminde emekgücü ihtiyacını karşılamak üzere Akdeniz ülkelerinden getirtilen göçmen işçilerin büyük kısmı kömür madenlerinde, yeraltında çalıştırıldılar. Sadece 1946 yılında, Kömür Madencileri Federasyonu (Fedechar) 49.196 İtalyan işçisi ile Doğu'dan gelen 19.386 mülteciyi işe aldı.

Maden patronları, (Önce İtalya, daha sonra İspanya, Fas ve Türkiye olmak üzere) doğrudan doğruya kendi ülkelerinden özenle seçtikleri emekçileri 15 kişiden büyük gruplar halinde doğrudan doğruya getirtme yolunu tutmuşlardı: Bu emekçilerin sağlık bakımından mükemmel olmasına ve tam çalışma çağında bulunmalarına özellikle dikkat ediliyordu.

Ücreti Fedechar tarafından ödenen konvoylar halinde Belçika'ya getirtilen bu emekçiler, hemen madenlere dağıtılıyorlardı. Maden ocaklarının sayısı 1940'da 170, 1956'da ise 150 idi ve Limbourg, Liege, Hainaut'da bulunuyordu.

Bekar veya ailelerinden ayrı olan göçmen işçiler, ya işletmelere ait yatakhanelere veya en azından dört kişinin kaldığı diğer toplu lojmanlara yerleştiriliyorlardı.

Kendi ülkesinde uzun yıllar madende çalışmış olup tecrübe kazanmış işçiler dahi manövr (sıradan işçi) olarak işe alınıyorlardı. Kendilerine bir B permisi ile bir de iş sözleşmesi veriliyordu. Bu sözleşmeye göre, başka bir yerde çalışabilmeleri için, madende en azından beş yılı doldurmuş olmaları gerekiyordu. Buna uymayacak olanlar çıkarsa, bilet parasını alabilecek kadar para kazanmalarına göz yumulduktan sonra, sınıra götürülüp bırakılıyorlardı. Üstelik, mazeretsiz olarak bir kaç gün devamsızlık gösterilmesi de, polisin derhal müdahale etmesi için yeterli neden sayılıyordu.

Yabancı işçilerin esas olarak madenlerde çalıştıkları 1945 ile 1958 yılları arasında maden ocakları 190.000'den fazla yabancı işçi çalıştırıyordu. 1945 ile 1970 yılları arasında kontenjanlar halinde getirilerek madenlerde çalıştırılan yabancı işçilerin sayısı 218.000'e ulaştı.

1945 yılında kömür endüstrisinde atılımı gerçekleştirmek üzere hazırlanan programda öngörüldüğü gibi, Belçika'nın kömür savaşı'nın kazanılmasını sağlayan göçmen işçiler oldu.

Kömür Savaşı'nın gerekçesi neydi:

Kömür, enerji ihtiyacının yüzde 90'ını karşılıyordu.

Demir-çelik sanayii, kok kömürünün en büyük kısmını tüketir durumdaydı: toplam kömür tüketiminin 1950'de yüzde 72'si, 1960'da yüzde 85'i, 1969'da yüzde 90'ı. 1949 yılına kadar, diğer ülkelerin demir-çelik sanayii savaşta büyük yıkıma uğramış bulunduğundan, Belçika ağır sanayii (demir-çelik), hiçbir rekabetle karşılaşmadan çeliği istediği fiyata satabilir durumdaydı:

– Ancak sonraki yıllarda özellikle Federal Almanya'nın demir-çelik üretiminin artmasından sonra, bu üretimle rekabet edebilmek için Belçika demir-çelik sanayii mümkün olduğu kadar çeliği ucuza mal etmek, yani işçi ücretlerini düşük tutmak zorunda kalacaktı.

Üstelik:

– Belçika kömür, demir-çelik sanayileri modern tekniğe sahip olmadığından, yoğun emek gerekiyordu. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (CECA)'da adam başına ortalama üretim 1421 Kg. iken, maden yataklarının çok derinde olması nedeniyle bu miktar Belçika da 1 169 Kg. idi.

Belçika maden patronları, getirdikleri işçileri insanlık dışı koşullar altında çalıştırdılar. Silikoz'u bir meslek hastalığı olarak dahi tanımıyorlardı. Bu ancak 1964 senesinden sonra mümkün olabildi.

Kömür sanayii, ölümcül iş kazalarının ve sürekli çalışamazlık halinin en yoğun olduğu sanayi idi. Örneğin 1947'de her 10.000 işçiye isabet eden ölüm sayısı 9,5, sürekli çalışamazlık haliise 99,3 idi.

Bu ağır koşullara rağmen, madenlerde işçilerin çok dağınık durumda olmaları nedeniyle, sendikal örgütlenme ve mücadele de çok güç oluyordu.

Belçika'lılar ağır ve pis işlerde çalışmayı reddettikleri için, madenlerde çalıştırılan yabancı işçi sayısı çok yüksek oldu. 1948'de kömür damarlarında çalışan işçilerin yüzde 64'ü yabancı iken, 1953'te bu miktar yüzde 72'ye çıktı.

En önemli işsizlik dönemlerinde dahi bu el emeğinin kömür madenlerine akını asla kesilmedi ve bu sayede patronlar:

1. Türkiye'li işçiler örneğinde görüldüğü gibi, polisin ve konsoloslukların da desteğiyle, uluslararası anlaşma kurallarını ve toplu sözleşme hükümlerini hiçe saydılar, maden işçilerinin ücretlerinin diğer sektörler işçilerine göre yüzde 25 yüksek olması gerekirken, bu kurala asla uymadılar.

2. Sendikal bilinçlerinin düşük seviyede olması ve kendi ülkelerine bir an önce dönmek istemeleri nedeniyle göçmen işçilerin çalışmayı daha kolaylıkla kabullendikleri ağaç kesim işlerinde prim sistemi uygulayarak randımanı artırdılar. Ancak bu sistem, işçilerin daha fazla para alabilmek için dikkatsiz çalışmalarına yol açtığından, birçok ölümcül kazalar kaçınılmaz hale geldi. Ayrıca, donatımın çok eski olması da bu facialarda büyük rol oynadı. Sadece 1945 ila 1959 yılları arasında Belçika Madenlerindeki kazalarda 2241 işçi can verdi. Bunların büyük kısmı yabancı işçilerdi.

3. Haftalık çalışma süresinin 40 saate indirilmesi 1963 yılında kabul edildiği halde, Belçika madencileri bu hükmü dahi 1967 yılına kadar uygulamaya sokmadılar.

4. Üstelik, yabancı işçiler adeta getto'larda yaşamağa zorlandılar. Eğitim olanaklarından yoksun bırakıldılar, gelişmiş Belçika'nın göbeğinde sefalet adaları oluşturuldu.

5. Sağlık kurallarına hiçbir şekilde riayet edilmemekte, özellikle Türkiye'li işçiler, patronun emrindeki doktorlar tarafından, hasta hasta işbaşı yapmaya zorlanmaktadır. Bu yüzden iki yıl önce işçiler Limburg madenlerinde vahşi grev yapmak zorunda kaldı. Bu grev de, Türk Konsolosluğu ile tercümanların ortaklaşa komplolarıyla uzun erimli çözüm sağlanamadan kırıldı.

Bumedyen: Seçkin bir bağımsızlık savaşçısı

Bumedyen: seçkin bir bağımsızlık savaşçısı

Zamanımızın etkin politik liderlerinden, halkının yiğit evladı, seçkin bir bağımsızlık savaşçısı, Cezayir Devlet Başkanı Huari Bumedyen 27 Aralık günü öldü.

Bumedyen (direniş yıllarında bu adı almadan önce Buhammed Buharuba), yalnızca kendi halkının ulusal kurtuluş davasının önderlerinden değildi. O aynı zamanda, emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesi veren diğer bütün dünya halklarının da esenliği için savaşmayı, yaşamının başlıca amacı saymıştı.

Bumedyen 1925 yılında sömürgeciliğin topraklarından sürdüğü yüzbinlerce yoksul köylü çocuğundan biri olarak dünyaya geldi. Bumedyen'in hafızasında yoksulluğun anıları, sömürge yönetiminin insanlık dışı uygulamalarının izleriyle birleşmişti. Avrupa'da faşizme karşı zaferi simgeleyen 8 Mayıs 1945'te Cezayir halkı onbinlerce evladının bir soykırımla katledildiği Setif katliamını yaşadığı sırada, Bumedyen Demokratik Özgürlüklerinin zaferi için Hareket örgütünün saflarına katılıyordu. Bumedyen yüksek öğrenimine başladığı Ketanya'dan (Cezayir) El Zaar'a (Mısır) geçtiği sıralarda, geleceğin Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin çekirdeğini oluşturacak kadrolar arasında yer alıyordu.

Bumedyen'in İslam kültürü, ülkedeki dinsel yargıların sömürgeciliğin ağır baskı ve tahakkümü altında Arap milliyetçiliğinin odağı haline geldiği dönemde oluşmuştu. Bu yetişme ortamı Bumedyen'e güçlü bir ulusal bağımsızlık düşüncesinin, gelişmiş bir ekonomik bağımsızlık iradesinin oluşmasına yardımcı olmuştu.

Ne var ki Bumedyen'in ülkesini sağlam bir ulusal ve toplumsal kurtuluş yolunda tutma kararlılığı, daha çok 1965'te iktidara geldikten bu yana yoğun mücadeleler boyunca oluştu ve yoğruldu. 19 Haziran 1965'te, Bin Bella yönetimini, herşeyden önce "milliyetçiliği bankaları değil hamamları millileştirmek olarak anladığı ve uyguladığı için" deviren Bumedyen, o dönemde yine kendi deyimiyle, "kendi kapasitelerinin ve doğrultusunun farkında değildi".

Bumedyen'in 13 yıllık devlet başkanlığı, Cezayir halkı için önemli ulusal ve toplumsal kazanımların elde edildiği bir dönem oldu. 1966'da madenler, 1967 Ağustos'unda en büyük petrol tekeli Esso Standart millileştirildi. Mayıs 1968'te ülkedeki tüm petrol ve gaz ürünleri pazarı kamulaştırıldı. Haziran 1968'te kimya, makina ve beslenme sektörleri ulusallaştırıldı, 1971 Ocak'ında bütün petrol ve gaz üretimini devlet eline alındı. Aralık 1973'te bütün sağlık hizmetleri Cezayir halkı için parasız hale getirilmişti.

27 Haziran 1976'da Cezayir halkının ezici çoğunluğunun oylarıyla kabul edilip yürürlüğe giren Ulusal Yasa ile ülkenin bağımsız gelişme yolu yeni bir güvenceye bağlandı. Bu, 19 Kasım 1976'da yürürlüğe giren Anayasa ile tamamlandı.

Bumedyen, dünya çapında da bağlantısızlar hareketinin etkin bir güç haline dönüşmesinde, anti-emperyalist bir yönelim kazanıp gelişmesinde de etkin bir rol oynadı. Bumedyen böylece dünya emperyalizminin ve gericiliğinin nefret ve öfkesini, ama tüm dünya halklarının, barış ve demokrasi güçlerinin saygı ve sevgisini kazandı.

Güney Afrika

Madalyonun iki yüzü: Apartheid ve neo-faşizm

Güney Afrika'da neo-faşizm tarihinden söz etmek gerçekte Güney Afrika Cümhuriyeti'nin tarihsel öyküsünün son bölümünü anlatmakıa aynı anlama gelmektedir. Bilindiği gibi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Afrika kıtasında ulusal bağımsızlık ateşi büyük bir hızla ve coşkuyla yanmaya başladı. Afrika'da ulusal bağımsızlığını elde edemeyen halklar arasında Afrika'nın güney ucunde yer alan Güney Afrika halkı, komşu Rodezya ile birlikte en çok acı çekenlerden biri. Bu iki ülke halkları yabancı sömürgecilere karşı değil, ülke içindeki beyaz faşist sömürücülere karşı mücadele vermek durumunda. Güney Afrika'da neo-faşizm olgusuna bu açıdan bakıldığında, faşizme karşı verilen mücadele ile ulusal bağımsızlık yolunda verilen mücadelenin aynı bütünün kopmaz parçaları olduğunu söyleyen teorik ilkenin doğrulandığı somut bir örnekle karşı karşıya olunduğu açıkça görülür.

Bu yazıda, açıkça faşist bir nitelik taşıyan Güney Afrika rejiminin özellikleri yerine, bu ülkedeki neo-faşist örgütlenme ve hareketlerin çeşitli belirleyici özellikleri üzerinde kısaca durulmakla yetinilecektir.

Bugün Güney Afrika'daki en güçlü neo-faşist örgütlerden biri 1934 yılında Manie Maritz tarafından kuruldu. Bu yıllarda, Boere Nasie adını taşıyan bu örgüt, Hitler'in Almanya'daki hareketiyle dayanışma içinde olmayı amaçlıyordu Tüzüğünde, Hitler Reich'i ile dostça ilişkiler kurulacağı ve kültürel ilişkilerin yoğunlaştırılarak turist değişiminde bulunulacağı belirtiliyordu. Burada unutulmaması gereken bir nokta, söz konusu dönemde Boere Nasie'nin Güney Afrika'da rakipsiz durumda olmadığı ve daha pek çok nazi ve faşist örgütle amansız bir yarış içinde olduğudur. Bu örgütlerden, Ossewa Brandwag, Boere Nasie'nin en büyük rakibi idi. Bu örgütün kurucusu yüksek rütbeli bir subay olan Von Rensburg'du. Örgütte iki numaralı adam ise Helmrick Frank Verwoerd idi. Verwoerd adı aradan bir süre geçtikten sonra Güney Afrika "Cumhuriyeti"nin başbakanı olarak tekrar karşımıza çıkacaktır. Verwoerd'in Ossewa Brandwag'daki görevi örgütün yayın organı olan Die Transvaller'in yazı işleri müdürlüğüdür. Evet, bu faşist gazeteci Güney Afrika'da başbakanlığa dek yükselmiştir. Verwoerd'in yayınladığı faşist anayasa taslağından dolayı gazetesi 1943 yılında kapatıldı.

1945 yılına gelindiğinde örgütsel bağımsızlığını korumayı başarabilen tek faşist hareketin Boere Nasie olduğu görülür. Tüm diğer gruplar Milliyetçi Parti içinde eriyip gitmişlerdir. 1945'lerden başlayarak bu partinin kimliğinde somutlanan apartheid rejimi Güney Afrika halklarını faşist pençesi altına almıştır. Güney Afrika yönetiminin bugün çok iyi tanıdığımız çirkin suratı o yıllarda biçimlenmeğe başlamıştır. Faşistler koskoca ülkeyi büyük bir toplama kampına dönüştürmüşlerdir adeta. Burada, siyah derili tüm emekçilerin en basit hakları dahi çiğnenmekte ve giderek insan oldukları bile yadsınmaktadır. Bir devlet kurumu olan Toplumsal Eğitim ve Araştırma Bürosu'nun başında bulunan kişi Hitler'in Nazi Partisi'nin eski üyelerinden ve Dr. Goebbels'in gazetecilik dönemi arkadaşlarından Erich Klaus Holm'dur. Holm'un Güney Afrika'ya Hitler'in verdiği direktif üzerine geldiği söylenmektedir. Holm Güney Afrika devlet örgütü içinde çok kısa sürede çok yüksek bir yere ulaşmıştır. Holm, yazdığı bir kitapda, Güney Afrika'nın düşünce ve ifade özgürlüğü, kardeşlik ve eşitlik gibi "yahudi ülküleri" ile yolundan çıkarılmış olduğunu söylemektedir.

• FAŞİST GAZETECİ VERWOERD BAŞBAKAN

1962'de, daha önce adından söz ettiğimiz tescilli faşist Verwoerd Güney Afrika Başbakanı oldu. Başbakan olur olmaz en temel burjuva özgürlüklerini bile kökünden kazıyan oniki yeni yasayı yürürlüğe soktu. Bu yasaların en önemlileri siyahlarla beyazların evlenmelerini yasaklayan, ayrı bölgelere yerleştirilmelerini öngören, yalnız beyazların görebileceği işleri belirleyen ve komünizmin ortadan kaldırılmasını amaçlayan yasalardır. 1963 yılında getirilen bir yasa ile de siyasal polise olağanüstü yetkiler tanınarak faşist yönetime en küçük bir eleştiri yöneltenlerin bile en ağır biçimde cezalandırılması "yasalaştırılıyordu". Verwoerd, başbakanlığı sırasında neo-faşist ve neo-nazi hareketlerin ve yayınların gelişmesine destek olmuştur. Bu yayınevlerinden birinin başında bulunan Joan Schoemann, faşist ajitasyonun en kirli yüzünü, hükümetin koruyucu kanatları altında en hayasız biçimlerde sergilemiştir. 1964 yılında, savaş sonrasında nazilerin cezalandırılmasında katkıları olmuş bir Avusturya'lının kellesini getirene 50000 Dolar vadettiğini açıktan açığa ilan etmiştir.

• FAŞİZM VE ANTİ-KOMÜNİZMİN NAMUSU

1970 yılında Ulusal Parti içindeki huzursuzluk iyice arttı. Parti içindeki bir grup başbakan Vorster'i "yumuşak" buldukları için her fırsatta parti yönetimini ağır biçimde eleştiriyordu. Böylece bazı milletvekilleri Saf Milliyetçi Parti'nin kuruluşunu gerçekleştirdiler. Bu Parti ırkçı fanatik görüşler savunuyor ve Güney Afrika'da "beyaz hükümranlığı"nın kurulacağını söylüyordu. Saf Milliyetçi Parti'nin en büyük desteği daha önceden adından söz ettiğimiz Boere Nasie örgütü idi. Bu parti Güney Afrika parlamentosundaki yerini de giderek güçlendirmekte ve oy oranının % 30'lara doğru hızla artırmaktadır. Saf Milliyetçi Parti'nin önde gelen yöneticilerinden biri olan Gert Bietge, Komünizmle Mücadele Kongresi adlı kuruluşun da genel sekreterliğini yapmaktadır. Güney Afrika'daki tüm ilericilere savaş ilan etmiş olan bu örgüt Dünya Anti-Komünistler Birliği adlı uluslararası kuruluşla organik ilişkiler içinde de bulunmaktadır. Bu anti-komünist yuvaların finansmanını sağlayanlar ise silah kaçakçıları ile paralı asker simsarlarıdır. Neo-faşizm ve anti-komünizmin namusu işte bu savaş kışkırtıcılarının ceplerine çok sıkı bağlarla bağlıdır.

Güney Afrika'daki en eski ve en köklü faşist örgütlerden biri olan Boere Nasie varlığını bugün de sürdürüyor. Örgütün şimdiki başı eski bir general, Ray Rudman. Ray Rudman dünyanın çeşitli yerlerine savrulmuş olan ve gerçek kimliklerini gizleyerek cezadan kaçan nazi savaş suçlularıyla görüşmekte ve hatta onları Güney Afrika'da ağırlamaktadır. Ayrıca, ülkede görevli amerikan gizli ajanlarının tümü Rudman'ı yakından tanımaktadır. Rudman'ın aylık yahudi düşmanı dergi "South African Observer"da çeşitli imzalarla yazılar yazdığına da tanık olunmaktadır. Rudman ve örgütü, dünyanın çeşitli yerlerinde bulunan neo-nazi örgütlerin Güney Afrika'daki acentası durumundadır. Bunun dışında, "kara tehlike"ye karşı mücadelede Rodezya'daki tüm faşistlerin doğal bağlaşığı ve en büyük dostu yine Ray Rudman'dır.

Ortadoğu: Soğuk barışınbir yılı

1978 yılı günümüz uluslararası ilişkilerinin genel gelişme doğrultusunun belirgin olarak izlendiği biryıl oldu. Emperyalist sistemin genel bunalımı, biçim ve düzeyi farklı olmakla birlikte sistemin bütününü içererek, emperyalizmin gelecekten yoksun olduğunu bir kere daha kanıtladı.

Geçtiğimiz yıl, emperyalizmin dünya barışının, tüm demokratik güçlerin baş düşmanı olduğunu, egemenlik ve sömürüsünü sürdürebilmek için bunalım koşullarında saldırgan politikasının da yeni bir hız kazandığının kanıtı oldu.

Ülkemizin de içinde yer aldığı Ortadoğu ve Yakındoğu'da gelişmeler geçen yılın uluslararası gelişmelerinin en yoğun ve tipik bir alanı olarak özel anlam taşımakta.

Ortadoğu bölgesinin gerek dünyanın barışçı ve demokratik güçleri, gerekse dünya halklarının önemli bir kısmını baskı altında tutan emperyalist sistem açısından stratejik önemi biliniyor. Böyle bir bölgede geçtiğimiz yıl, emperyalizm bir yandan yeni darbeler yerken, diğer yandan da, demokratik gelişmelere karşı bölge barışını tehdit eden girişimlerini özel olarak yoğunlaştırdı.

Emperyalizmin özellikle ABD'nin en yoğun çabaları Ortadoğu bölgesinde Arap halklarının ilerici birliğini bölmeye, emperyalizmin bölgedeki saldırı üslerini çoğaltmaya yönelik oldu. Bu politikanın ortaya çıkış biçimi ise, emperyalizmin egemenliğini güvence altına alacak bir "Amerikan barışı" kurma görüntüsü oldu.

Ortadoğu'da saldırgan İsrail'in işgal ettiği tüm topraklardan sökülüp atılmasına, bölge halklarının demokratik özlemlerinin gerçekleşme yollarının açılmasına hizmet edecek gerçek bir barışın önüne set vurulması için ortaya ABD'nin "barış" çabaları çıkarıldı. Bu çabalarda ABD emperyalizminin işbirlikçisi gerici Arap rejimleri yanında başka destekler de aradı. Halkına ihanet eden Barzani hareketine kadar uzanan bu desteklerin başında işbirlikçi Mısır burjuvazisi ve Sedat rejiminin Arap halklarına ihaneti yer aldı. Arap halklarının ilerici birliğini dinamitlemede Filistin halkının mücadelesini engellemede Sedat'ın ihanet adımlarının anlam ve değerini Sedat'ın İsraiili Begin ile birlikte Nobel "Barış" ödülü ile armağanlandırılması ortaya koymakta. Sedat'ın yanıbaşında OPEC ülkeleri arasında yer alan Suudi Arabistan gibi gerici rejimlerin bölücü rolüde unutulmamalı. Lübnan'da sürekli akıtılan kanın arkasındaki emperyalist parmakta ortada.

"Barış çabası' görüntüsü arkasında, Arap ülkelerinin bölünülerek kazanılan geçici başarılar günümüzde emperyalizmin gerileyişinin üstünü örtemiyor. Afganistan'da emperyalizme indirilen ağır darbe ve Etiyopya'da devrimci sürecin attığı ileri adımlar bu gerileyişin en somut örnekleri. Afganistan'da barış ve demokrasi güçlerinin zaferi emperyalizme ve onunla aynı paralelde yer alan Çin'e rağmen Afganistan halkına toplumsal Kurtuluş sürecinin önünü kesin olarak açtı.

Emperyalizmin bölgedeki konumunu temellerinden sarsan bir başka olayda İran'da faşist Şah rejiminin halkın mücadelesiyle içine itildiği durum oldu. ABD'nin tüm desteğine karşın, baskılar ve katliamların engelleyemediği direniş İran'da faşizmin mutlaka ezileceğinin müjdecisi. Emperyalizmin petrol deposu İran'da emekçilerin üretimi durdurmaları kuşkusuz şimdiden emperyalizmin çıkarlarına ağır bir darbe. Faşist rejimin devrilmesiyle emperyalizmin İran'da hareket alanı en azından görece olarak daralacak. Bu durum, sadece İran halkının demokrasi mücadelesi için değil, tüm bölge ve dünya halklarının barış, demokrasi ve toplumsal kurtuluş mücadeleleri içinde önemli kazanımdır.

Emperyalizmin yediği bu darbeler yanında, geçici başarılar kazanıyor göründüğü Orta-Doğu'da da amaçladığı "Barış"a ulaşamadığı unutulmamalıdır. Sedat'ın ihaneti ve gerici rejimlerin desteğine rağmen Arap halklarının mücadelesi engellenememiştir. Bu nedenle Sedat dahi Amerikan barışına kesin imzayı koyamamaktadır. Bu koşullar karşısında emperyalizmin önümüzdeki yılda da Ortadoğu'da yeni oyunlar peşinde koşacağı açıktır. Dünya barışını tümüyle sabote etmeye kadar varabilecek emperyalist kışkırtmaların bölgenin bütününde yeni bir ivme kazanması doğaldır. Emperyalizmin bu oyunlar da başlıca dayanağı ve aracı bölgedeki faşist güçler olacaktır. Ortadoğu'da uluslararası planda meydana gelebilecek gelişmelerin bölgede yer alan ülkemizi de dışarıda bırakması düşünülemez.

Kahramanmaraş katliamı ile şahlandırılan faşist saldırıların da bu bağlam dışında düşünülmemesi ve değerlendirilmemesi gerekir. Türkiye'nin IMF gibi kuruluşlar aracılığıyla emperyalizme kapılarını daha da geniş açmakta olduğu bir dönemde faşizmin genel saldırısını bölgenin tümündeki gelişmeler ışığında değerlendirmek ülkemizin tüm demokratik ilerici güçleri için bir zorunluluk ve görevdir. Faşist güçlere ülkemizde geçit verilmemesinde emperyalizme karşı mücadelenin yeri ve önemi emperyalizmin tüm bölgedeki konumunun göz önüne alınmasıyla daha da açık olarak ortaya serilecektir.

Kıbrıs'taki gelişmeleri, Türk toplumu yönetimindeki değişiklikleri ve ABD'nin hazırladığı "barış" planının değerlendirilmesini de emperyalizmin Ortadoğu'daki yeni girişimleri çerçevesi dışında tutmaya da olanak bulunmamaktadır.

Bütün bu olaylar ve olgular bir bütün olarak ele alındığında ülkemizde ve bölgenin her kesiminde demokratik güçlerin faşizme ve emperyalizme karşı mücadelesinin hem ulusal planda hem de uluslararası planda bir bütün olarak ele alınmasının anlam ve gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. Bu gereklilik ülkemizde yürütülen demokratik mücadelenin uluslararası mücadele ile dayanışma zorunluluğunu da daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Unutulmamalıdır ki emperyalizmin her türlü oyununun boşa çıkarılmasında en büyük güvence bir bütün olarak dünyanın tüm barışçı, demokratik ilerici güçlerinin mücadelesi ve başarılarıdır. Emperyalizmin 1978 yılında da yediği darbelere rağmen genel ve açık bir saldırıya geçemeden girişimlerini ister Filistin ve Ortadoğu, ister Kıbrıs sorununda olduğu gibi "barış" kisvesi altında yürütmesinin bir ve temel nedeni de emperyalizme karşı mücadelenin bütün barış ve demokrasi güçlerinin ortak mücadelesi olmasındadır. Hareket alanı ve olanakları daralan emperyalizm soğuk savaş tahrikçisi girişimlerini "barış" görüntüsü arkasına gizlemek zorunluluğunu duymaktadır.

Bu olgu yalnız Ortadoğu'da değil, tüm dünyada gözlemlenen ve emperyalizme karşı mücadelenin bütünlüğünden kaynaklanan bir olgudur. Emperyalist sistemin vurucu, egemen gücü ABD, soğuk savaş koşullarının yaratılmasına yol açacak yeni girişimler peşinde koşarken, örneğin Nato içinde silahlanmaya yeni boyutlar kazandırıp, Nato tipi saldırgan paktlarına "Okyanus Paktı" gibi yenilerini eklemeye çalışırken, Salt görüşmelerinin sürdürülmesinden de kaçamamakta, hatta belirli ilerlemelerin gerçekleştirilmesine karşı koyamamaktadır. Çünkü çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır ve emperyalizm ortak düşmanı olduğu tüm barışçı, demokratik, ilerici güçleri karşısında bulmaktadır. Tüm Ortadoğu bölgesinde gerek ulusal planda (ve bu arada ülkemizde) gerekse bölgesel planda faşizme geçit verilmemesi, faşizmin ezilmesi için olduğu gibi, emperyalizmin dayatmak istediği "soğuk barış"ı aşıp, gerçek barışa ulaşmanın yolu da emperyalizme karşı mücadelenin bütünlüğünü görmek ve mücadele içinde aktif olarak yer almakla mümkün olacaktır.

Küba'da sosyalizm 20 yaşında

Küba sosyalist devriminin zaferinin 20. yıldönümü. 20 yıl önce bilimsel sosyalizmin bayrağı bir daha inmemek üzere dikildi Küba'ya.

Küba devrimi, dünya devrimci hareketinin en önemli deneyimlerinden biridir. En saldırgan emperyalistin yanıbaşında, dünya halklarının derin saygı ve sempatisini kazanan Küba devrimi, o gün bugündür en fazla tartışılan deneylerden biri oldu.

Küba'da daha 19. yüzyılda Jose Marti önderliğinde başlatılan devrimci mücadele, ABD emperyalizminin kontrolünde, ülkeyi cehenneme çeviren Batista diktatörlüğünün yenilgisine kadar, durmaksızın sürdü. Küba işçi sınıfı partisi, dağlarda yurtsever gerillaların başlattığı savaşı, en geniş kitle hareketiyle bütünleştirmek için en fazla çabayı gösterdi. Fidel Castro önderliğindeki gerilla hareketi, kitlelerin politik hazırlığıyla bütünleşince de, nihai zaferi kazanmak kolaylaştı. Küba deneyinin en fazla tartışılan yanı da, işte bu yanı. Goşistlerin anlayamadıkları, ya da anlamamakta direndikleri nokta bu.Küçükburjuva maceracı akımlar, devrimin başarısını yalnızca gerillaların verdikleri silahlı mücadeleye dayandırırlar. Onlara göre kentlerdeki işçi sınıfı yalnızca pasif bir destek sağlamıştır. Bu desteği sağlarken de, işçi sınıfının hiç bir güçlükle karşılaşmadığını söylerler.

Kuşkusuz, bilimle ilgisi olmayan bu iddiaların bir anlamı yoktur. Devrimin son anında, gerillaların Havana'ya tek kurşun atmadan girmelerini açıklamak olanaksız olurdu yoksa. Batista diktatörlüğüne karşı, bir yandan dağlarda gerillalar kahramanca savaşırken, diğer yandan da kentlerde işçi sınıfı, Sosyalist Halk Partisi'nin yol göstericiliğinde fedakar bir mücadele veriyordu. Olağanüstü gizlilik koşullarında, grevler düzenliyor, bilimsel sosyalizmi emekçi kitleler arasında yayıyor, işçi ve köylüleri iktidar hedefine doğru örgütlüyor, silahlı mücadeleyi dolaysız bir biçimde destekliyordu. Dolaysız destek, silah yardımıyla ve Sosyalist Halk Partisi'nin militanlarının bizzat gerillalarla birlikte savaşmasıyla oluyordu. Kısacası, her iki mücadelede de somut bir içiçelik vardı. Karşı devrimci zalimlerin yenilgisi, bu bütünleşmeyle mümkün oldu. 1 Ocak 1959'da partili işçilerle, gerillalar kolkola girdiler Havana'ya.

Bu birlik, daha sonraları Che ve Fidel Castro tarafından sayısız kereler belirtilmiş ve küçük burjuva maceracıların savunduklarının tersine, Küba işçi sınıfının desteği olmaksızın devrimin başarıya ulaşmasının olanaksız olduğunu sık sık vurgulamışlardır.

1959 yılında yanke emperyalizminin hemen yanıbaşında doğan "çıban başı" bugün emperyalizmi en fazla tedirgin eden ülkelerden biri durumunda. Bir yandan sosyalist kuruluşu adım adım ilerletir, devrimin kazanımlarını pekiştirirken, diğer yandan da enternasyonalizmin en çarpıcı ve somut örneklerini veriyor. Küba Komünist Partisi sosyalizmi inşa ederken, başka ülkelerin halklarının verdiği kurtuluş mücadelelerine dolaysız desteklerde bulunuyor.

Küba işçi sınıfı partisi ve Fidel Castro, bugün Sovyetler Birliği'nin saygınlığını herşeyin üstünde tutuyor. Barış içinde birarada yaşamayı, silahsızlanmayı, enternasyonalist dayanışmayı herşeyin üstünde tutuyor.

Küba halkı dün verdiği mücadelede nasıl hayranlıkla karşılandıysa, bugün de yaptığı enternasyonalistdayanışmasını aynı hayranlıkla karşılanıyor.

Dünyada ve Türkiye'de nükleer santraller

KEMAL İNAN

Bugün dünya, enerji tüketimi yönünden 1973 yılı öncesine göre çok farklı bir tablo ile karşı karşıyadır. 1973 yılında OPEC ülkelerinin ham petrol fiyatlarına zincirleme zamlar yapmağa başlamış olması daha temel bir gerçeği ortaya çıkarmıştır. Söz konusu gerçek, yakın bir gelecekte dünya petrol üretiminin, düşüşün başlangıcı olan tepe noktasına varacağıdır. Bu tepe noktasının 1990-2000 yılları arasında yer alabileceği olası görülmektedir.

Dünya ölçeğinde karşılaşılan temel sorun petrol üretimindeki azalmanın doğuracağı boşluğun kısa bir süre içinde nasıl doldurulacağıdır. Uzun dönemde teknolojik gelişmelerin, enerjiyi, belki de tümü ile bir sorun olmaktan çıkaracak düzeye erişebileceğinin belirtileri görülmektedir.(1) Ne var ki bu belirtiler teknolojik ve ekonomik atalet kuralları göz önüne alındığında önümüzdeki 20-30 yıl için geçerli bir çözüm ortaya koyamamaktadır. İşte, nükleer elektrik santralları, bu boşluğu doldurmakta başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkece bir cankurtaran simidi olarak görülmektedir.

Günümüz dünyasında nükleer enerji konjonktürü, nükleer teknolojinin özelliklerine bağlı olarak gelişmektedir. Bu nedenle bu teknolojinin önemli birkaç özelliğine kısaca değinmekte yarar var.

NÜKLEER FİSYON

Bugün ticari düzeyde kullanılan, farklı teknolojilere göre geliştirilmiş nükleer reaktörlerin ortak bir yanı, kullandıkları yakıt, yani uranyumdur. Nükleer yakıtın içindeki U^{253} uranyum izotopları parçalanarak bir zincirleme reaksiyon oluşturur ve bu olaydan büyük miktarlarda ısı enerjisi ve radyasyon elde edilir. Nükleer fisyon olarak adlandırılan bu atomsal parçalanma olayı sırasında birçok radyoaktif artık oluşmaktadır. Bu radyoaktif artıkların arasında yer alan önemli bir eleman U^{238} uranyum izotopundan elde edilen plutonyum (Pu^{239})dur. Doğada rastlanmayan bir eleman olan plutonyum atom bombasının temel hammaddesini oluşturmaktadır.

Plutonyum, bomba yapımının yanısıra, bugün için yalnız prototip düzeyinde varolan yeni bir teknolojide: "Hızlı Üretken Reaktörler" (HÜR)de nükleer yakıt olarak kullanılmaktadır. Bu yeni tür reaktörlerin en önemli özelliği, sürekli olarak U^{238}'ten plutonyum üreterek uranyumu şimdiki ticari reaktörlere göre çok daha verimli bir biçimde kullanabilmeleridir. Diğer bir deyişle HÜR'ler aynı miktardaki doğal uranyumdan çok daha fazla enerji üretebilmektedirler.

1977 yılının Nisan ayında ABD Başkanı Carter'in nükleer enerji politikasına ilişkin yaptığı açıklama (2) emperyalist ülkeler arasında önemli bir görüş ayrılığı yaratmıştır. Bu açıklamasında Carter, yaygın plutonyum üretiminde kullanılabilecek tüm teknolojilerin - ki HÜR'ler ve ilgili yakıt işleme teknolojileri bu kapsam içinde düşünülmektedir - ticari uygulama düzeyine geçmemesi için önlemler alacağını söylemiştir. Alınacak önlemlerin başında plutonyum üretimine ilişkin teknoloji satışının yasaklanması ya da diğer bir deyişle teknoloji ambargosu gelmektedir.

ABD'DE EKONOMİK DURGUNLUK

Sosyalist ülkeler dışındaki tüm dünya uranyum rezervlerinin % 38'ine sahip ABD'nin olanaklarından yoksun olan birçok Avrupa ülkesi ve Japonya, kısaca "yayılmayı durdurmak" (non-proliferation) olarak adlandırılan Carter politikasına karşı çıkmaktadır. Özellikle HÜR teknolojisinin gelişmesine indirilen bu darbenin gelecekte uranyum darlığına neden olacağı ve bu darlığın çok olumsuz ekonomik sonuçlara yol açacağı belirtilmektedir. Plutonyum üretiminin izotop ayırma gibi yöntemlerle HÜR kullanmaktan çok daha dolaysız ve ekonomik biçimlerde zaten gerçekleştirilebileceği açıklanmakta ve uygulanan politikanın öne sürülen barışçıl görünümü amaca uygunluğu ABD'ye bu konuda karşı çıkan ülkelerde tartışılmaktadır.

ABD'nin uygulamakta olduğu nükleer enerji politikası daha şimdiden bir ekonomik durgunluğa neden olmuştur. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ile OECD Nükleer Enerji Ajansı'nın ortaklaşa hazırladığı raporda, 1985 yılı için öngörülen dünya nükleer santral kapasitesinde % 100'lük bir azalmayı içeren değişiklikler yer almıştır (3). Yeniden yakıt işlemeye geçilmemesi, yani plutonyum üretiminin gerçekleşmemesi halinde 1990'lardan sonra uranyum arz talep dengesinin hangi noktaya varacağının belirsiz olduğu da aynı raporda açıklanmaktadır.

Emperyalist dünya kendi iç çelişkileri ile boğuşurken birçok sosyalist ülke petrol boşluğunu büyük ölçüde kömür ve linyite dayalı elektrik enerjisi ile karşılamayı öngörmektedir. Bu yönde atılan adımlar 10. Dünya Enerji Konferansı'ndaki çeşitli bildirilerden anlaşılmaktadır. Öte yandan ilk HÜR'lü nükleer santralı (150 MW_e gücünde) 1973 yılında kurmuş olan SSCB' nin yakın gelecekte daha geniş bir HÜR programını uygulayacağı bilinmektedir.

TÜRKİYE'DE NÜKLEER SANTRALLER

Dünyada, yukarıda özetlediğimiz gelişmeler yer alırken Türkiye'de de nükleer santrallar konusu son bir yıldır tartışma gündemine girmiş bulunuyor. Özellikle Akdeniz kıyısında Akkuyu'da kurulması düşünülen 600 MW_e' lik nükleer santral bu tartışmalara hız vermiş durumdadır.

Akkuyu'da kurulması düşünülen nükleer santral sert yerel tepkilere neden olmuştur. Eleştiriler çevre güvenliği ve kirliliğinin yanısıra yerel balıkçılık tarım ve turizm gibi ekonomik faaliyetlere sekte vurulması yönünde yer almaktadır.

Sanayileşmiş ülkelerdeki deneyim birikiminden, çevre güvenliği ve kirlenme sorununun çözülebilen ancak önemli ekonomik yükler getiren bir sorun olduğu anlaşılmaktadır. Bu sorunların Türkiye pratiğinde çözülebilmesi, getireceği ekonomik yüklere ek olarak alışılmışın ötesinde bir örgütlenmenin gereğini ortaya koymaktadır. Türkiye'de izlenen geçmiş işletme pratiği bu konuda oluşan endişelerin çok da yersiz olmadığını kanıtlamaktadır.

Daha da genelde nükleer teknolojiye kategorik olarak karşı çıkıldığı görülmektedir. Örneğin bir görüşe göre nükleer teknoloji, yapısal karmaşıklığı sonucu, toplumda antidemokratik örgütlenme biçimlerine yol açan ya da en azından varolan bu biçimleri sürdürmeye yarayan bir özelliğe sahiptir (5). Böylece varılan sonuç "nükleer teknolojiye hayır" olarak ortaya konmaktadır.

Dünya ölçeğinde sürekli bir gelişme içinde olan nükleer teknolojiye, bu teknolojinin yerini alabilecek herhangi gerçekçi bir seçenek göstermeden kategorik olarak karşı çıkmak maddi temelden yoksunsoyut bir görüşü yansıtmaktadır. Teknolojinin arzu edilen bir örgütlenmeye yol açacak biçimde gelişmesi saygıdeğer bir dilek olarak karşılanabilir. Ancak bu dilek somut öneriler ile beslenmemişse pratik bir önemi olamaz.

Nükleer teknolojiye geçmekte geç kalındığı ve bir an önce kapıların açılarak bu teknolojinin buyur edilmesi görüşü önemli sakıncalar doğurabilecek bir görüştür.

Türkiye iddialı bir nükleer programa ancak kredi zorlamaları ile borçlandırılarak geçirilebilir. Emperyalist ülkelere olan ekonomik ve siyasal bağımlılığın pekiştirilmesi demek olan bu sakıncalı duruma kesinlikle karşı çıkılması gerekmektedir.

Önemli olan nokta bu yüzyılın sonuna kadar ki sürede Türkiye nin enerji sorununa nükleer santralların çok marjinal bir yanıt getirebileceğidir. Kurulacak sınırlı sayıda nükleer santralların enerji üretiminden çok HÜR teknolojisine geçişte bir öncü rolü oynamaları söz konusudur. "Linyit ve su kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretimi olanaklarının etkin bir biçimde değerlendirilmesi", söylenmesi kolay, gerçekleştirilmesi ise farklı bir toplumsal düzeni zorunlu kılabilecek kadar güç ve erişilmesi gereken bir amaçtır.

1) 10. Dünya Enerji Konferansı, "General Report on Unconventional Energy Sources", 1977.
2) "President Carter's Nuclear Power Policy Statement of April 7", Nuclear Energy International, Mayıs 1977, s.3.
3) "Summary of NEA/IAEA Report", Energy World, Haziran, 1978.
4) "Akdeniz'de Nükleer Saldırı", İçkobirlik Yayınları, Mayıs, 1978
5) "Nükleer Enerji Sorunu ve Toplum", Çağlar Keyder, Birikim, Mayıs 1978, s.83-85.

Baykal'ın Çorum'a kömür seferi

MAHMUT TUNABOYLU

Kış ortasında emekçi halkın en büyük sorunlarından biri kuşkusuz yakacak bulabilmek. Bir kilo kurufasulyenin otuz yıl hapislik gibi ağır gelmeye başladığı günümüzde, yakacak sorunu da, sosyal demokrasi borazanı çalan CHP iktidarınca emekçi halkın sırtındaki kambura bir katmer daha ekliyor.

Yıllar yılı "umut" diye CHP' ye sarılmaya zorlanan emekçi kitleler, sorunların günübirlik artmasıyla "umut"un iki buçuk liralık simit kadar hükmü olmadığını ve Ecevit'in, seçim öncesi satılan iki buçuk liralık "anahtarlıkları" kadar dayanamadığını görüyor.

Çorum'un ve Çorum halkının kömür sorunu Türkiye genelinden soyutlanmıyor. Çorum yalnızca bir örnek.. Kış ortasında kömür bulamamış binlerce kişi, karaborsa piyasasında cirit atan kamyon kamyon kömüre yalnızca bakabiliyor ve soruyor: "Acaba TKİ denen devlet kuruluşu, bir avuç vurguncuya açıktan milyonlar kazandırmak için mi kurulmuş?"

KONUT BAŞINA BİR TON KÖMÜR BİLE DÜŞMÜYOR

Çorum Merkez ilçesine geçen yıl toplam 47 bin 850 ton kömür verildiği halde, bu yıl yalnızca 20 bin ton kömür tahsis edildi. Üstelik Çorum'a verilen kömür miktarının azalması yüzünden geçen yılki tüketimin yarısından da az olan 20 bin tonluk tahsisin tamamının alınması olanağı da görülmüyor.

Geçen yıl Çorum Merkez İlçesine verilen 47 bin 850 ton kömürün 33 bin tonu halka, 3500 tonu merkez ilçe köylerine, 4 bin tonu resmi kuruluşlara, 7 bin tonu işyerlerine dağıtıldı. Kentte 17 bin 600 birim konut bulunuyor. Geçen kış, konut başına ortalama 2 ton kömür düşerken, bu kış bir ton bile düşmüyor. Üstelik bugüne dek 5 bin ton kömür dağıtılabildi.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Deniz Baykal'ın Çorum'a geleceği ve TKİ Alpagut-Dodurga Linyitleri İşletmesinde incelemelerde bulunacağı öğrenilince sorunun kendisine iletilmesi düşünülüyordu.

Baykal geldi. Geldi ama sorunları dinlemek için değil. Kendi bildiğini okumak için. Baykal ve yanındakiler sorunları kendi açılarından "incelediler". Çorum Valisi Nevzat Şensoy'un, Alpagut Dodurga Linyitleri İşletmesinin üretimine el konulması "dü-

Baykal, Çorum Belediye Başkanlığında

şüncesine" çok kızan Baykal Vali'yi haşladı.

Ne CHP il örgütünü, ne CHP'li Belediye Başkanını, ne de halkı dinleyen Baykal, peşine takılan onca kişiyi oldukça "şaşırttı". Baykal, kömür sorununu çözümleyeceği yerde "şov" yapıyordu. Zifiri karanlıkta çıktığı duvarın üstünde nutuk çekmeye kalkıyor karanlıkta nereden geldiği "belli" olmayan faşistlerin yuhalamaları sonunda nutuk çekmekten vazgeçiyordu.

CHP İl örgütünün çabaları sonunda Çorum Belediye Başkanlığı'nda biraz olsun oturabilen Baykal, sağdan soldan alelacele iletilen sorunlar karşısında iyice sinirlendi ve "okyanusu geçtik, denizde boğulmayalım" dedi. Baykal'ın bu sözüne bir anlam verebilen çıkmadı. Baykal ise ekledi: "İşletmede yeterince kömür vardır. Bundan sonra düzenli olarak dağıtılacaktır."

Böylece Baykal'ın Çorum'a yaptığı zoraki kömür seferi, iyi bir "şovmen" olduğunu kanıtlamasıyla noktalandı.

KÖMÜR GELİYOR, ANCAK KAMYONLARIN ÜZERİNDE YANARAK

Baykal'ın Çorum'da yaptığı incelemeler sırasında Çorum'a günde 400 ton kömür verilmesi yolunda ilgililere "talimat" vermesinden sonra Çorum'a her gün 400 ton dolayında kömür gelmeye başladı. Ancak bu kez de gelen kömürlerin kalitesizliği halkın yakınmalarına yol açtı.

TKİ Alpagut-Dodurga Linyitleri işletmesinde açık ocaktan alınan kömürler elekten geçirilmeden, yalnızca Bakan'ın buyruğu yerine gelsin diye doğruca kamyonlara yükleniyor. Tonlarca kömürün içinde elle sayılabilecek kadar az miktarda parça kömür çıkıyor. Kömür satış deposuna gelen kömürlerin kalitesiz olması nedeniyle kamyonların üzerinde kendi kendine yanıyor.

Depoya getirilmeden yanan kömürleri halka dağıtmak isteyen ilgililer tepkiyle karşılanıyor. Nitekim buna benzer bir olayda Vali de çağrılıyor ve yanan kömürler kendisine izlettiriliyor. Halk Vali'ye şöyle yakınıyor: "Aldığımız iki ton kömürden belki 300-400 kilosu yakılabilir nitelikte. Onu da tek tek ayıklamak gerekiyor. Üstelik kömür kendiliğinden yandığı için yangın çıkmasından korkuyoruz."

Baykal'ın göstermelik "kömür seferi" Çorum halkına dağıtılmak istenen bozuk, kalitesiz, kısaca kömürden başka herşeye benzeyen "kömürün" dağıtımından sonra daha da açıklık kazandı.

Emekçi kitlelerin ve yoksul halkın ekmeğiyle, kömürüyle oynayanların foyası gün geçtikçe daha bir açığa çıkıyor, netleşiyor.

Milyonlarca insanın hayatını hiçe sayanların "yakışıklı" yüzlerinin ardındaki iğrençlikler ortaya çıktıkça, işçiler, emekçiler ve tüm ezilenler çözümlerin ancak kendileri tarafından çözümlenebileceğini daha somut olarak görüyorlar.

RADYO VE TV'DE MARKA YARIŞI

Dr. METİN İNCEOĞLU

Bugün tüm radyo televizyon kuruluşları finansman güçlüğü çekmektedir. Bu nedenle işletme giderlerini karşılamak üzere değişik yöntemlere başvurmaktadırlar.

Bir ülkede radyo-TV hizmeti devlet tekelinde bir kamu kuruluşu biçiminde örgütlenmişse, finansman giderlerinin devlet tarafından karşılanması kuralı vardır. Ancak pekçok ülkede görüldüğü gibi, siyasal iktidarlar her yıl bütçeye koydukları paralarla radyo-TV kuruluşunu finanse ediyorlarsa, bu kuruluşlar üzerinde hak da iddia edebilmektedirler. Bu durumda radyo-TV kuruluşlarının çoğu siyasal tarafsızlığını koruyabilmek amacıyla bütçe yardımı dışında daha değişik finansman kaynaklarına yönelmişler ve ruhsatiye ücreti, reklam yayınları vb. yöntemler bulmuşlardır.

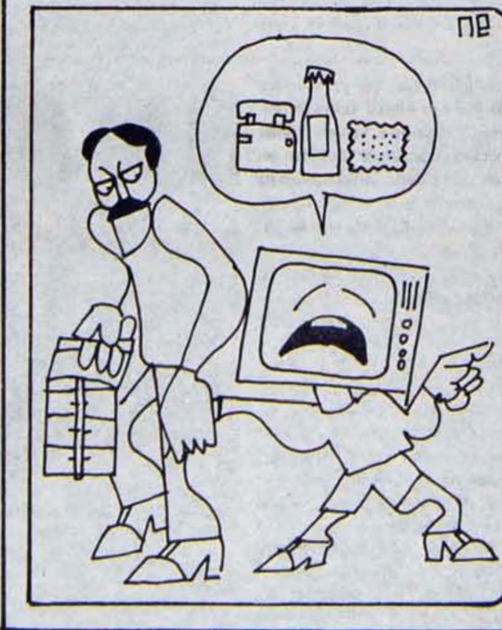
Kamusal kitle iletişim araçları biçiminde örgütlenmiş, reklam yayınlarına yer veren radyo-TV kuruluşlarının, siyasal iktidarlar karşısında olduğu gibi, ekonomik güçler karşısında da bağımsız kalması gereği uzun süre tartışılan bir konu olmuştur. Sonuç olarak, bazı radyo-TV kuruluşları reklam yayınlarını tümüyle yasaklarken, bazıları katı kurallar getirmiş, bazıları ise serbest bırakmıştır. Örneğin, Fransız radyo-TV'unda: "... ancak satışlarının artmasından ülke ekonomisine yarar geleceği tarafsız bir kurul aracılığı ile saptanan malların reklamı yapılabilir" kuralı vardır. Ayrıca, margarin, gazoz ve gazoz türü içecekler.. vb. reklamı yapılamaz. İngiliz radyo-TV kurumu BBC, Belçika, Danimarka, İsveç, Norveç gibi ülkelerdeki kamusal radyo-TV kuruluşlarında reklam yayınlarına hiç yer verilmez.

TÜRKİYE REKLAM YAYININDA BEŞİNCİ

1974 yılında TV yayını yapılan 121 ülkeden ancak 46'sı reklam yayınlarına yer vermektedir. Türkiye ortalama olarak saatte altı, günde otuz dakikalık reklam yayını ile, reklam yayınlarına yer veren 121 ülke arasında ABD, Yunanistan, Portekiz ve İspanya'dan sonra beşinci sırada yer almaktadır. TRT televizyonunda reklam yayınları süresi 1972 Ocak ayında 301 dakika iken, bu rakam 1975 yılı Ocak ayında 875 dakikaya yükseltilmiştir. Bu durumda reklam gelirleri hızla artmış ve TRT için ana gelir kaynaklarından biri durumuna gelmiştir. 1975 yılında TRT gelirlerinin yüzde 50,5'i reklam gelirlerinden, yüzde 43,7'si ruhsatiye, yüzde 4,3'ü bütçe yardımı, yüzde 3,5'i ise diğer gelirlerdir.

Yukardaki rakamlardan da açıkça anlaşılmaktadır ki, kamusal bir devlet kuruluşu olan TRT yüzde 50'yi aşan bir oranda özel sektör tarafından reklam gelirleri aracılığı ile finanse edilmektedir. Bir karşılaştırma yapmak gerekirse, Fransa'da reklam gelirlerinin radyo-TV kuruluşunun toplam gelirinin yüzde 25'ini aşmaması yasa gereğidir.

Yayın saatlerini ölçüsüzce satarak TRT giderlerini karşılamanın doğuracağı sakıncalar, daha önce de sık sık gerek basın, gerekse ilgili çevrelerde tartışılmış olmasına karşın, TRT yetkilileri tarafından dikkate alınmamış, giderek kurumun reklam veren ticari kuruluşlara olan bağımlılığı artmıştır. Sonuç olarak, TRT Reklam Yönetmeliği'ndeki açık hükümlere rağmen, seks, şiddet, lüks, lotaryacılık vb. içerikli reklamlar peşpeşe ekrana gelmeye başlamıştır.

REKLAM YÖNETMELİĞİ VE UYGULAMASI

Bir-iki somut örnek vermek gerekirse; TRT Reklam Yönetmeliğinin 36/c maddesine göre: "... Yasal dayanağı olmayan şans oyunlarına yer verilemez." Oysa, lotaryacı basının "köşeyi döndüren", "milyonlarca liralık ikramiye dağıtan" reklamları denetimden geçebilmektedir. Ayrıca, aynı yönetmeliğin 47/c maddesine göre de, "Seyirciler yazı, söz ve görüntü ile biranın tiryakisi olmaya ve daha fazla içmeye teşvik edilemezler." Bu maddeye rağmen yapılan bira reklamlarını anımsayalım.. Ayrıca, bireye, tüketim kalıplarını değiştirerek, sosyal statüsünü bile değiştirebileceği telkin edilmekte, "evinizi şu marka halıyla kaplatın, kapınıza milyoner yazdırın" diyebilecek kadar ileri gidilmektedir.

TRT'nin reklam veren kuruluşlarla olan bağımlılığı, "At Gözlüğü" adlı TV filminin gösterilmesi ile su yüzüne çıkmıştır. Bu filmde reklamlar aracılığı ile insanların nasıl tüketime zorlandığı vurgulanıyordu. Bu filmin yayınlanmasının hemen ardından bir basın toplantısı düzenleyen reklam veren kuruluş sözcüleri TRT'ye karşı sert bir tepki göstermiş, hatta daha ileri giderek, bu tür programların yinelenmesi durumunda TRT'ye reklam vermeme tehdidinde bulunmuşlardır. Bu tehdidin ardından, "Reklamlar ve Çocuklar" adlı SBF-BYYO tarafından yapılan ve bilimsel bir araştırmanın sonucu olan programın, denetimden geçmiş olmasına karşın, TRT Genel Müdürü emriyle yayından kaldırılmış olması kuşkularımızın somut bir örneği olmuştur. Yasaklanan bu programda, milyonlarca liralık reklam harcamalarıyla çocukların körpe beyinlerinde, ciklet ve gazozdan başlayarak, tüketim kalıplarının nasıl oluşturulduğu vurgulanmaktaydı.

Bir yılda ortalama 180 saat reklam yayını yapan tarafsız bir kamu yayın organının, yılda toplam 70-80 dakikayı geçmeyen, reklamlara karşı tüketicinin korunmasını amaçlayan programlara yer vermek istemeyişi üzerinde önemle durulması gereken bir sorundur.

REKLAMCILIĞIN AMACI: TÜKETİMİ KÖRÜKLEMEK

Tekelci kapitalizmin doğasında var olan kronik durgunluk eğilimi, tüketimsizliğe karşı, ambalaj, model farklılaştırma vb. dışında reklamcılığı da bir çözüm olarak geliştirmiştir. Reklamcılığın temel ereği tasarrufa karşı koymak, özelde marka imajını benimsetmek, genelde tüketimi körüklemektir.

Türkiye bugün içinde bulunduğu çok karmaşık ve ekonomik nedenlerle tüketim güçlüğü çeken değil, üretim güçlüğü çeken, piyasa taleplerini karşılayamayan bir ülkedir. Türkiye için reklamlar, ekonominin bütünü açısından istenilmeyen tüketim kesiminde talep yaratmakta, ürün maliyetini yükseltmekte, eksik rekabet koşullarını pekiştirmektedir. Türkiye'nin pazar koşullarında, üretilen her malın alıcı bulabileceği açıktır. Ülkemizde reklamların ekonomi üzerindeki itici gücü söz konusu olamaz. Bazı malların satış fiyatlarının 1/3'ünü aşan büyük reklam giderleri nedeniyle reklam, tanıtıcılık özelliğini de yitirmekte, toplumsal kaynakların boşa harcanması söz konusu olmaktadır.

Reklam sektörünün ulusal gelirden aldığı pay arttıkça, tüketici gelirlerinin sürekli olarak azaldığı, son tahlilde, reklam giderlerinin büyük bir tutarının tüketiciye ödetildiği bir gerçektir. Ayrıca yurdumuzdaki uygulamaya göre, reklam giderlerinin yüzde 60'ı vergiden düşülebilmektedir. Bunun anlamı ise reklam yapan firmanın, reklam harcamalarının yüzde 60'ını hazineye ödettiğidir.

IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı Radyo Televizyon Özel İhtisas Komisyonu Raporunun karşı oy yazısında da belirtildiği gibi: ".. giderek ticari bir sisteme dönüşme yolunda olan ve böylelikle anayasanın ilkesel olarak öngördüğü radyo-TV sistemine de aykırı düşen, radyo ve televizyonda reklamcılığa, ilke ve uygulama biçimi olarak karşıyız.

"Bu yanlış gidişe dikkati çekmeyi görev biliyoruz."

Demokratik hak ve özgürlüklerimize sahip çıkalım

KAHRAMANMARAŞ'TAKİ FAŞİST İÇ SAVAŞ PROVASININ ARDINDAN 13 İLDE SIKIYÖNETİM İLAN EDİLMESİ ÜZERİNE, TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ BAŞKANLIK KURULU 26 ARALIK GÜNÜ OLAĞANÜSTÜ TOPLANDI. ÜLKEDEKİ SON DURUMU DEĞERLENDİREN TİP BAŞKANLIK KURULU AŞAĞIDAKİ BİLDİRİYİ YAYINLADI

"Faşistlerin, karanlık güçlerin ısrarla istedikleri sonunda gerçekleşmiş, aralarında İstanbul, Ankara gibi en büyük merkezlerin de bulunduğu 13 ilimizde sıkıyönetim ilan edilmiş bulunuyor. Sıkıyönetimin de anayasal bir düzen olduğu ileri sürülmektedir. Anayasa hükümlerine göre kimi koşullarda öngörülmüş olması bakımından anayasal olmakla birlikte sıkıyönetim, öncelikle anayasal demokratik hak ve özgürlükleri kısıtladığı gibi bu hak ve özgürlükleri fiilen ortadan kaldıran bir yönetim biçimine de bürünebilir; bürünebildiği yakın tarihimizde görülmüştür.

"Durumun sonuçta bu noktaya gelmesinde hükümetin büyük payı ve sorumluluğu bulunmaktadır. Yasalar ve kurallar uyarınca oluşmuş hükümet tam iktidar olamamış ve olabildiği kadarından da sürekli ödünler ve kayıplar vermiştir. Buna karşılık, yasal olmayan, bundan dolayı da açıkça biçimlenmeyen, ama olayların akışı içinde varlığı ve etkinliği artarak hissedilen bir ikinci iktidar odaklaşması gözlenmiştir. MC döneminden beri ve bu son yıl da hızlanarak, ülkede iktidarın iki başlı hale gelmesi, ikileşmesi olgusu yaşanmaktadır. MHP ve ülkücü gençlik gibi yandaşları faşist terörizmin içinde olmakla birlikte, terörizmin çapı, gücü, örgütlenişi MHP'yi ve benzeri herhangi bir örgütü aşan boyutlardadır. MC döneminde devlet örgütünün bütün kolları ve kademelerinin büyük ölçüde faşist, gerici unsurlarla doldurulmuş olması sonucu, yerel yetkililer, alt kademe yöneticileri, memurlar, polisler arasında teröristlerin yandaşlarının bulunmuş olması, terörizmin bastırılamayışının izahı olarak görülemez, gösterilemez. Bu olgu terörizmin işini kolaylaştırmış, ama yalnız başına terörizmi belirleyememiştir. Kimi yönetici ve memurların teröristlere yandaş olması ve işini ihmal etmesi, kendilerinin bu oluşumu desteklemesiyle birlikte, aynı zamanda bir otorite merkezinden, bir iktidar odağından böyle direktif aldıkları içindir. Bir yılda olup bitenler tek bir merkezden planlanan ve uygulanmaya konulan biçimde cereyan etmiştir. Son derecede hesaplı biçimde, adım adım, basamak basamak, alıştıra alıştıra genişletilip şiddetlendirilerek terörizm geliştirilmiştir.

"Türkiye'de 'kısmi Endonezyalar' yaratma yöntemi uygulanmaktadır. Endonezya'da bir çırpıda yarım milyon dolayında insan katliama uğramıştı; tüm ilerici, demokrat, sol unsurların kişi ve kuruluş olarak imhasına gidilmişti. Şimdi Türkiye'de içte henüz bilinçsiz olan kamuoyunda ve dış dünya kamuoyunda şok yaratmamak veya şoku sınırlı tutmak için terörizm sürekli tırmandırılmakta ve aralarla kısmi katliamlar genişletilerek uygulanmaktadır. Toplumdaki, kitlelerdeki tüm demokratik, ilerici, sol gelişmeleri budamak, ellerinden gelse kökünü kazımak istemektedirler. Bugün ilk amaca ulaşılmış, sıkıyönetim ilan olunmuştur.

"Şimdi bu ikili iktidar odağı durumunda, sıkıyönetimin, hangisinin fiili yönetim ve denetiminde yürütüleceği sorusu vardır. Önemli sorun budur. Bundan sonraki durumu büyük ölçüde belirleyecek olan da budur. Faşistler ve tüm karanlık güçlerin şimdiye kadar ısrarla sıkıyönetim istemiş olmalarının nedeni de bu sorunun yanıtını kendileri için müspet olarak vermelerindendir. Sıkıyönetimle, yasa dışı terörden yasal teröre geçmeyi, terörizmi legalleştirmeyi ummaktadırlar. Bu durumda, sıkıyönetim sayesinde iki başlı iktidarın terörizmin gizli odağında tekleşmesi tehlikesi ciddidir.

"Hükümet bu noktada da son derece duyarlı ve dikkatli olmak zorundadır. Unutulmamalı ki, sıkıyönetim komutanları resmen hükümete bağlıdır. Ne yapılırsa hepsinden hükümet sorumlu olacaktır; hiç bir gerekçe ve neden sıkıyönetim süresince yapılacakların sorumluluğundan hükümeti kurtaramaz. Bu hükümetin sorumluluğunu da CHP ve Genel Başkanı Ecevit taşımaktadırlar. Özgürlükçü demokrasi, hukuk devleti, halktan yana halkla birlikte olmak, hakça düzen iddia ve savunmalarında asgari ciddiyet şartı, sıkıyönetimin, terörizmin legalleştirilmesi için değil, yalnız ve yalnız terörizmi ortadan kaldırmak ve bir daha başgöstermesini önlemek amacıyla kullanılmasına azami dikkati göstermek, bundan da öte, böyle kullanılmasını mutlaka başarmaktır. İktidarın demokrasi doğrultusunda çift başlılıktan kurtulup demokratik düzen içinde tekleşmesi ancak bunun başarılmasıyla olanaklıdır ve bunu başaracak güçler Türkiye'de mevcuttur. Hükümet bu yolda çalıştığı ve uğraş verdiği, demokrasi ve halktan yana olmanın çetin sınavını başarabildiği ölçüde tüm yurtsever, demokrat, ilerici, sol güçlerin desteğini arkasında görecektir.

"Esefle belirtmek gerekir ki; hükümetin bugüne ka 'arki tutumu ve davranışı demokrasiden, verdiği sözlerden, kitlelerde yarattığı umuttan sürekli ödün verme doğrultusunda olmuştur. Ve faşist güçler işlerin bu yönde yürümesinden, Ecevit ve CHP hükümetinin görünümü kurtarma işlemini yerine getirmesinden ve iyice yıpranıp silinmesinden yana olacaklardır.

"Tehlike büyüktür, ağırdır. Politik, sendikal, mesleki kitlesel tüm demokratik örgütleriyle işçi sınıfımız ve emekçi halkımız; tüm yurtseverler, demokratlar, ilericiler, sol ve sosyalist güçler, durumu doğru değerlendirip provokasyonlara kapılmaksızın ve her türlü maceracılığı reddederek, demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkmak, bu hak ve özgürlükleri kitlesel güçte kullanma durumundadır. Bu güç kullanılacak ve sonunda başarı, demokrasinin uyanık bekçileri işçilerin, emekçilerin olacaktır."

